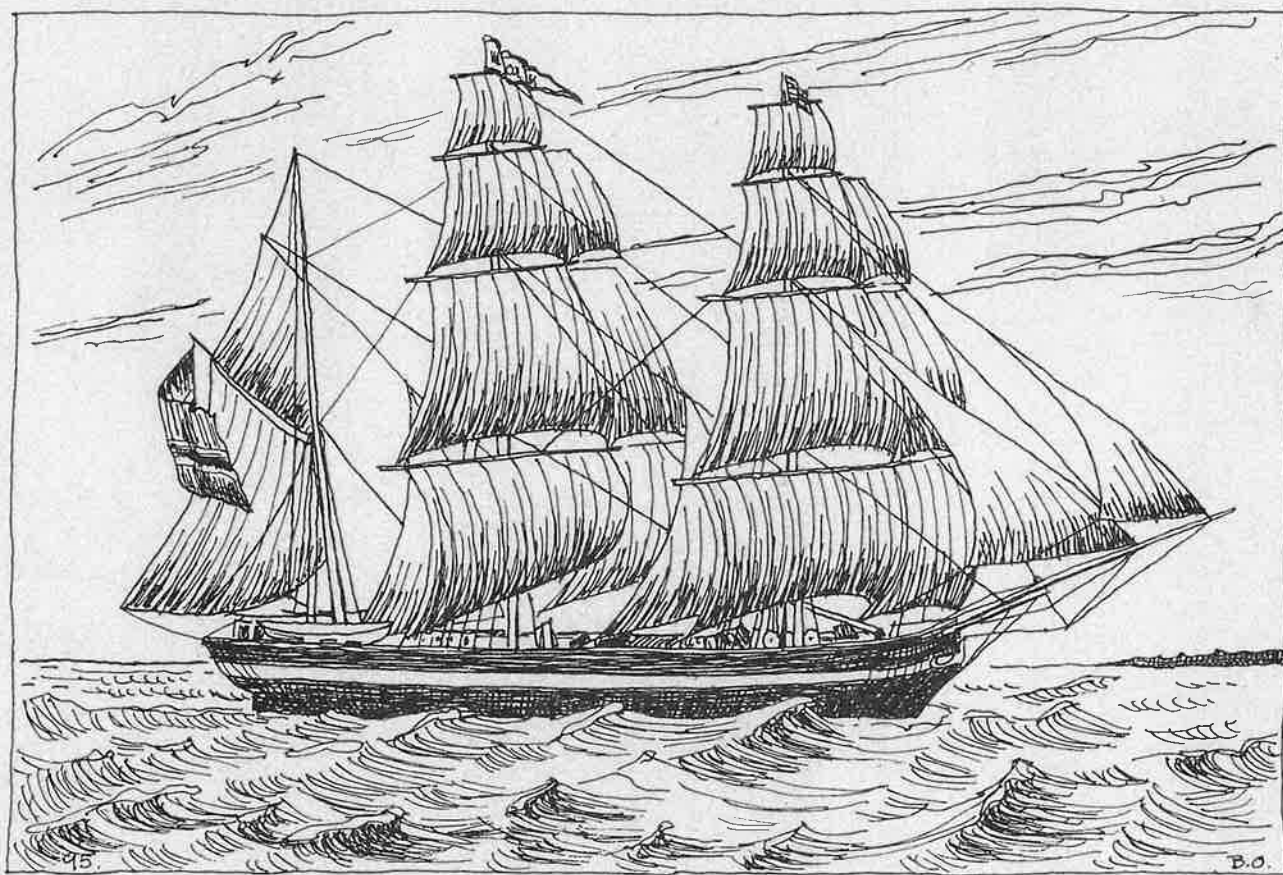

FRA HØVÅGS HISTORIE

I. Lina Isefjærs dagbok fra en sjøreise med barken
«Hercules» i 1888.

II. Øystein Nilssen: Høvågfiskere i USA.

*Småskrift nr. 8 fra
Høvåg Museums- og Historielag
1995*

HØVAG MUSEUMS-og HISTORIELAG

ARSSKRIFT NR 8

DAGBOK skrevet av Oline Kristine Madsdatter Wallesverd, gift Isefjær.

og

EN BERETNING om Høvågfolkere som utvandret til USA, v/ Øystein Nilssen.

FORORD

Når Høvåg Museums- og Historielag gir ut årsskrift nr. 8, er det noen år siden sist vi klarte å samle nok krefter til oppgaven. Dette nummeret er viet en dagbok fra 1888 og en beretning om Høvåg-fiskere i USA, opplysninger samlet av Øystein Nilssen, Ulvøysund.

Dagboken er skrevet av Oline Kristine Madsdatter Wallesverd - som til daglig kalte seg Lina Madsen - senere gift Isefjær. Hun forteller her om en sjøreise sammen med sin bror, kaptein Theodor Madsen Wallesverd, ombord i barken "HERKULES" av Kristiansand.

Oline Kristine Madsdatter Wallesverd, født 22.mars 1862 i Høvåg - død 20.juli 1937 i Lillesand, 75 år gammel, var datter av Mads Torjussen (Wallesverd) f.17.01.1814 - død i 1891 - og hans andre hustru Johanne Olivia Tønnesdatter Kvanes, f.04.10.1836 - d.1921. De giftet seg antagelig i 1854. Oline Kristine Madsdatter Wallesverd giftet seg 14.10.1891 med Ole Andersen Isefjær, Høvåg, sønn av Anders Christensen Isefjær og hustru Marte Olsdatter Kjølsvedt. Ole Andersen Isefjær seilte som "captein" på barken "GEMMA", siste reis fra St.Mark på Haiti den 22. oktober 1900 og ble borte på havet. I sitt 9 år korte ekteskap fikk de fire barn:

Anders Isefjær - f.12.08.1892 - d.1974

g.m. Sofie Asbjørnsen fra Kristiansand, d.1987

Martha Isefjær - f.06.05.1894 - d.1979 - ugift

Jenny Isefjær - f.13.10.1895 - d.1947 - "telegrafistinne", også ugift

Mads Isefjær - f.28.06.1899 - d.1960

g..m. Aslaug Mørk, Spydeberg

Mads og Aslaug fikk følgende barn:

Ole Isefjær (bor i Spydeberg)

Anne - Line Isefjær Steffensen (bor på Stokmarknes)

Vi har fått låne dagboken av Anne- Line Isefjær Steffensen og takker for hennes tilbud om å gi den ut.

Theodor Madsen Wallesverd og Oline Kristine Madsdatter Wallesverd var født i Breivig ved gamleveien mellom Vestre Vallesverd og Trøe. Oline K.M.W.(Lina) og Ole Andersen Isefjær bosatte seg i Lillesand da de giftet seg. Han seilte mye av tiden til han ble borte på sjøen. Lina Isefjær forble alene med barna. På sine eldre dager bodde hun i Storgaten i Lillesand, til leie i 2.etasje hos søstrene Jensen, huset ved siden av Lillesand rådhus. Hun var kjent for å være flink til å strikke og tok imot bestillinger på strikkeplagg. Hun skal ha vært den første i Lillesand som fikk strikkemaskin. Lina Isefjær ble omvendt våren 1932 under den store vekkelsen ved bibelskolelærer Fink (Finkevekkelsen) i Bedehuset i Lillesand.

Dagboken er skrevet delvis i "telegramstil" og litt tungt språk. Vi har valgt å la den bli gjengitt mest mulig etter originalen - med noen mindre rettelser av åpenbare skrivefeil. Likevel gir boken korte glimt av livet ombord for en ung enslig kvinne. Besøkene i land var nok derfor enn mer kjærkomne! Spesielt interessant er notatene fra Russland

Styret i Historielaget retter en spesiell takk til

Anne Line Isefjær Steffensen, Stokmarknes
Kjell Rosenberg, Lillesand
Berit Eide Jonsen, Lillesand
Olav Beckmann, Kristiansand
Aust Agder Arkivet, Arendal
Det norske Veritas, Skuteregisteret (Protokoll)
Helges Studio, Lillesand
Odd Knutsens Samlinger v/Norsk Sjøfartsmuseum, Oslo
Else Marie Thorstvedt og
Terje Olsen, Norsk Sjøfartsmuseum, Oslo

ÅRSSKRIFT NR 8 DEL II

Del II handler om Høvåg-fiskere som reiste til Amerika i perioden 1906 til etter den andre verdenskrig. Stoffet er samlet av Øystein Nilssen, Ulvøysund, og han oppgir som kilder:

Ingrid Jarvis
Roald og Arvid Nilsen
Jonas Jørgensen/Henry Simonsen
Arthur Ribe

Styret takker Øystein Nilssen for arbeidet.

Vi håper årsskrift nr 8 skal fylle et tomrom i Høvågs lokalhistorie og er samtidig takknemlige for tilleggsopplysninger/rettelser.

Høvåg, høsten 1995

Styret i Høvåg Museums-og Historielag

Lars Petter Østeby

Sigrun Kjøstvedt

Jørgen F. Ording

Arnfinn Kjøstvedt

Jacob Kornbrekke

Anders Berglund

Lillian Knudsen

1888 den 6te juli afgik kl. 7 morgen fra Vallesverd med leilighet til Lillesand, derfra med stimbaad "Agder" til Arendal.

7de juli afgik fra Arendal kl. 17. midag med stimbaaden "Prosperi" af Christiania. Eftermidag mellem 6 og 7 paserede Lindesnæs, kl. 10 eftermidag gik Norges land afsigte, fortsatte fremdeles Vestover, vestlig storm.

8de juli. Vakkert veir hele dagen, passerede adskillige stimbaade og seilskibe aftens paserede engelske fiskere.

Mandag 9de juli. kl. 7 om morgenen. England i sigte kl 8 gik ind River Tyne og inn i Tyne Doch.
kl. 9 kom Broder ombord, reiste med Færjen "Tyne" over Roveret til Albert Edward Dock.
kl. 12 midag, spiste midag ombord i "Herkules".
kl. 2 eftermidag, gik med jernbanetoget til Newcastle.
kl. 6 eftermidag, afgik fra Newcastle med jernbanen til North Shields andkom til "Herkules" kl. 8 eftermidag.

Tirsdag 10.juli var det taage og kulrøg at se over hele England, saa jeg maatte holde mig ombord til om aftenen da det lettet op gik vi iland og var først inde i en engelsk skute og saa videre til Tynemouth Park, og beså os der. Vi gik da hjem veien om Northumberland og fik portvin og forskjelligt sammen med Andersen (Dansk) og kom ombord kl. 10.

11 juli holdt jeg mig ombord og havde en liden vask -.

12 juli gik vi iland om eftermid. og hørte paa "Salvation Army", som sang paa gaden. Om aftenen var vi paa theater i North Shields.

Fredag 13de juli gik vi til theater, og der blev vi modtaget og der var tillige en Bergensdame som kom fra Cardif fra sin mand og skulde reise hjem. Vi var da sammen udi byen lidt og

blev indbudt til fru Traater til middag. Da reiste vi med jernbanen ud til Tynemouth hvor hun bodde og havde det hyggeligt til kl. var 5. Da reiste vi tilbage med banen. Vi var da veien om "Herkules" og drak et glas vin og da fulgte vi med til Syd Shields og fulgte Hende ombord i "Prosperi", som hun skulde gaa med til Christiania og fortsætte til Bergen med Jernbanen. Vi besaa i Tynemouth et stort akvarium og tillige fik limonade der. Videre besaa vi badeanstalten. Vi vendte tilbage med færgen til North Shields og var inde hos ... og fik et glas og saa gik vi ombord.

Løverdag 14de gik vi til Syd Shields om eftermidagen og gik igjennem strandgaden først, hvor vi blev var en skotte som blæste paa sækkepipe. Vi gik videre op i storgaden og igjennem helt ut til Syd Shields Park. Den var vakker og vi gik gjennem parken og ned til en masse herrer som spillede biliard (boule) og videre saa vi nogle som seilede med smaaskibe. Vi gik igjennem parken op storgaden og til marken igjen, hvor der var liv at se, vi betragtet enhver ting og vendte tilbage med færjen til North Shilds, hvor vi var inde at spiste og gik saa ombord kl. 10 aften.

Søndag 15de gik vi i norsk kirke, som var ca. 50 mennesker en god prædiken af pastor Dahl nemlig som er sømandsprest der. En smuk kirke var der, vi gik ombord og spiste middag, men da tog det paa at regne saa vi matte holde os ombord siden om aftenen og vi morede os med spil og sang.

North Shields 13de juli 88

Lina Madsen

Mandag 16de. Styrregn hele dagen, saa der var ikke til at komme ud af kahytten.

Tirsdag 17de. Også regn hele dagen.

Onsdag 18de. Regn formid. Deilig vær om eftermid., vi gik da til South Shields og spaserede ud til parken, hvor musikken

fra Newcastle kom med for at spille. Der var en grusom menneskemasse tilstede saa gik vi tilbage til North Shields og ind om Northumberland og vi gik saa ombord.

Torsdag 19de var jeg en tur iland alene om formid. Aftenen gik vi til South Shields, og besaa os lidt. Saa gik vi over med færjen til North Shields kl. 9 og gik i Theater og sad til det sluttet og gik saa veien om Northumberland og videre ombord.

Fredag 20de. Pent vær. Var ombord til kl. 6 da gik vi iland og op paa læseværelset vi var 15 i tallet, vi sang, læste og pratede. Gik ombord kl. 10.

Løverdag 21de. Var pent vær om formid. Da gik vi i South Shields nogle æriner og ombord at spise midd. kl. 2 forhaledede vi ud i Bøyen og vi var siden ombord hele dagen.

Søndag 22de gik vi i den norske kirke og tilbage til skibet og spiste middag. Om eftermidd, gik vi med toget til Hiten Park, hvor vi besaa os. Torjesen var veiviser, der gik vi gennem alle tre parkene. Det glemmer jeg aldrig, der var som i Edens have. Vi saa en bjørn i parken. Vi gik tilbage kl. 8, efter at have spist deroppe, med Expresstreinet fra Newkastle, og fik vi lidt musik af violin af Torjesen og et glas øl. Vi spaserede op gennem Storgaden og ned veien om Northumberland og fik et glas og vi var sammen med Kristensen, Stenberg m.f. og vi gik ombord kl. 10 aften.

Mandag 23de var vi ombord til eftermidd. saa gik vi iland. Theodor gik til Newcastle og jeg til Traaters hvor jeg talte engelsk med bestyreren, til Capt. Beck kom. Vi sad og pasiarede lidt til jeg fandt for godt at ville gaa over byen lidt, og imidlertid mødte jeg ham vi gik omkring i Byen og var iland til kl. 8 da gik vi ombord.

Tirsdag 24de var jeg ombord hele dagen. Det var af og til regn.

Onsdag 25de var det regn hele dagen og om eftermidd. et fryktelig tordenveir, saa jeg holdt mig ombord.

Torsdag 26de, ogsaa regn, med tordenveir, saa det var ikke til å komme iland for aftenen. Da gik styrmanden og jeg iland og mødte Theodor, som kom fra Newcastel. Vi tog da ind paa Northumberland og da der kom snart en og snart en annen og vi var da 8 stykker. Vi fik sang af Christensen og vi morede os godt til Stenberg begynte at drikke og sove, da hævedes laget.

Fredag 27de var en fornøielig dag. Da Jaensen om morgenen var i Newcastel og tog imod 4 norske damer, nemlig: gamle fru Stray, unge fru Stray, Fru Kars i Lillesand og Dina Johannesen og Cath Rasmusen, og fulgte dem ombord i "Prosperi" og de fik ordnet sit tøj. Jaensen kom ombord efter mig kl. 11, og vi gik til Dampskibet for at skulde tale med dem, men vi var bliven forlengte og de var gaaet over til North Shields og skulde like paa Miss Traater. Vi kjørte med vognen ned, men nu gik vi til jernbanen og gik med den op til South Shields og var med færjen og de stod på bryggen og tog imod os den gang vi kom. Da kom Capt. Bæck ogsaa og talte med os en stund og han gik saa ud ombor. Vi var da inde hele flokken paa Hotel North, og fik os lidt og tog saa derfra over med færjen og gik ombord i "Prosperi" og spiste midd. Da vi hadde drukket Caffé og faaet samlet os lidt, nogle haade faaet en lur, som havde vaaget hele natten i jernbanevognen, da tog vi opover byen og skulde kjøbe lidt til forsyning til dem paa reisen; nødder, kirsebær, citroner m.m.. Vi gik da tilbage kl. 3 til Dampskibe og den afgik til Arendal kl. 7. Jaensen og jeg gik iland og støtte da just paa Capt. Tønnesen, som kom fra gaten og opover. Vi saa da Dampskibe afsted og gik udover og saa kom Broder efter os, som da havde tauet "Herkules" op i Tyne dok. Vi talte en stund med hverandre og skilte da med Tønnesen, som skulde gaa med konen til London, og vi gik over i North Shields paa Hotellet og var der til ud paa aftenen og gik saa tilbage med færjen og kjørte ned med strømmen og kom saa ombord kl. 11.

Løverdag 28de formidd. Regn, men aftenen reiste Capt. Alm Theodor og jeg til North Shields med Færjen og var indi paa Northumberland og vi skulde da gaa i Theater, men der var lukket. Da kom Terjesen og vi gik med ham hjem og drak et glas øl og han gav os nogle sanger og violin til, saa fortræffelig, og vi morede os godt. Vi gik da fra North Shields til South Shields med færgen igjen og satte vor kurs for marken, som er et overordentlig liv om lørdagsaften. Vi gik over den og bemerket adskillig og satte vor kurs for Hotel. Vi fik her i dets brillante rum hvad vi forlangte og gik saa over gaden hvor der ogsaa er et prægtig Hotel, hvor vi ogsaa var inde og drak adskilligt, men vi begav os ikke hermed, men mest for min del, satte vi kursen til et tredie Hotel, som heller ikke lyder skam, en nydelig plads, nu var alerede tiden hengaaet saa langt at vi maatte drive paa for at faa kjøre med Bussen ned og vi kjørte lige til Tyne dok hvor vi laa en stund efter var vi ombord kl 11 1/2 omtrent. Sandelig en fornøielig aften.

Søndag 29de gik vi i den norske kirke om formidd. Og paa hjemveien blev vi forbauset ved at se hjemmefolk paa Færgen, nemlig Abraham Tallaksen med frue, som inviterede os op om eftermidd. Vi gik da ombord at spise midd og kl. 2 gik vi opp hvor de bodde og vi fik da paa engelsk vis kl. 5 the og da skulde vi ut at spasere lidt. Vi kjørte da op til Storgaden og gik ned igjennem den og igjennem parken og lige ud paa piren, men da der var temmelig koldt, vendte vi snart tilbage og var inde paa et hotel lidt og gik derfra med banen ned til Tyne dok og var da inde hos Tallaksen og fik lidt at spise. Gik saa ombord om aftenen kl. 11.

Mandag 30de; fint veir. Jeg var ombord til kl. 2 saa gik jeg iland for at møde T. Han kom fra Newcastel. Rigtignok mødte jeg ham straks og vi spaserede lidt i land og gik saa ombord for at drikke the. Da gik vi til North Shields og var paa theater, som var meget morsomt, og vi gik tilbage med færgen kl. 11 og gik ombord.

Tirsdag 31de. Meget pent veir. Jeg spaserede iland om formidd. og ingen kjendte at se, med undertagelse. Capt Muller, Bodø (?) som laa tæt ved os, vi fik følge ned fra byen og ombord. Om eftermidd. gik jeg en tur iland og besaa blandt andet en gammel kirke. Jeg sad der oppe paa høien en stund og saa udover, da begav jeg mig ombord og det var kl. 6 vi drak the og T. gik da over til North Shields. Jeg blev ombord. Da kl. var 8 kom Capt Tønnesen ombord og vi sad og pasierede til kl. over 10 da blev han sat ombord i "Attilla" og T. kom kl. 10 1/2.

Onsdag 1. august; er ogsaa oprundet med meget vakkert veir. Iformidd. var jeg iland og spaserede da her er saa uhyggelig at være ombord naar skibet ligger ved kulspruden. Jeg var da ombord siden kl. 6 kom T. ombord og vi drak the, som vi var færdig kom Capt. Tønnesen ombord og lidt senere kom 2nd styrmand O.C.H. Vi havde et glas vin og lidt smaat, vi morede os med gjorde kunster og s.v. de var ombord til kl. 11 og de blev sat ned til skibet, som laa straks nedenfor os.

Torsdag 2nd; pent veir fra morgenen. Om middagen kom en byge op med tordenveir og rein, men gik straks over. Om eftermidd var jeg iland en tur og kl. 6 forhaalede vi fra spruden og imod giten i bøie. Drak the paa sedvanlig tid og vi gik da ombord i "Attilla", som vi var indbudt til. Capt Tønnesen, Capt Alm var ogsaa med i vort lag. Vi drak og spiste og morede os til kl. 12 hvorefter vi blev sat ombord.

Fredag 3de. Vakkert veir, men travelt for at blive seilklar. Jeg var ombord om formidd. om eftermidd var jeg iland og kjøbte lidt. Theodor kom fra Newcastel kl. 6. Kl. 8 kom Capt. Alm og Capt. Tønnesen ombord. Theodor var da iland, men kom snart igjen. De blev til kl. 12 1/2 om aftenen og bestemmelsen var at vi skulde ut kl. 1, men saa kom ikke lodsens og vi blev liggende til kl. 12 mid. den anden dag.

Tyne Dok, South Shields 3/8-88

Lina Madsen

Løverdag 4de. Regn og taage, men lodsens kom kl. 11 form. og stimbaaden. kl. 12 1/2 var alting klart og de begynte at gaa. Nu er vi ude og skal tilsøs, men et frygtelig regnveir så mit arbeide er nu at opkvikke lodsens med en dram da han er ganske gjennemvaad, ja tilligemed alle mand. Vi er ganske omringet av skibe og stimbaade saa det er morsomt at se og det store hav ligger nu for os og speider derude. Nu begyndes der at sætte seil efter comando og skibet slynger seg hen over de skummende bølger under sang og munterhed. Kl. 2 kviteredes stimbaad og lods, vinden var imod det første, men summede sig efterhvert. Kl. 3 begynte vi at fiske makrel og jeg trode straks at hale en, men forgjæves - det var en knur. Vi fiskede 4 efterhverandre saa det blev serveret til aften, nemlig: stegt knur. kl. 8 pumpedes med opsang av 2 den styrm. Bakkengaar i lugen. kl. 9 gik jeg tilkøis.

Søndag den 5. God vind og vakkert veir omtrent hele dagen. Vi passerede endel seilskibe og dampskibe. Begynte straks med fiskingen, men fik intet formontlig for det var søndag. Imod aftenen begynte at storme temmelig men jeg holdt mig kjækt og var ikke søsyg, men langsam var søndagen paa havet det er vist kl. 5 passerede en fransmand os med flag og vi heisede ogsaa flag igjen, men stormen tiltog i fart saa det røg over dekket og det var stygt uveir natten over ogsaa.

Mandag 6. Ogsaa stygt veir, svær søgang og storm saa jeg kunde ikke komme paa dekket, men maatte holde mig inde, men omtrent god vind.

Tirsdag 7de. Pent veir saa vi begynte fiskingen og fik 7 makreler og de stegte vi og de smagte godt. Vi seilede med fulde seil og det var morsomt. Jeg sad paa dekket og strikkede om formidd. og eftermidd hadde jeg en liden vask og jeg gik tilkøis kl. 9.

Onsdag 8de vækkede Bror mig kl. 5 morgen. Jeg skulde ud at se Hershals (Hirtshals). Jeg betraktede det, jeg kunde enddog se

huse ind paa landet og jeg gik tilkøis igjen. Kl. 8 saa vi Skagen tydelig og der var en mengde skibe at betragte. Men da havde vi modvind med regn, vi krøsede op imellem skibe, ja så fuldt. Midd. stillede regnet og jeg var paa dekket af og til, men da det var kuling røg vandet over. Kl. 3 saa vi Skagen fyrskibe og da var det at vende. Skibe paserede os i mængde og stimbaade. Jeg var paa dækket til kl. 9 1/2 da paserede vi fyrskibe "Trindelen". Jeg gik til køis, pent veir havde vi.

Torsdag 9de. Kl. 8 1/2 morgen paserede vi Kullen og seilede pent opover i følge med mange skibe. Det var nydelig at seile over imellem svensken og dansken, men danskens land var penere og mange preidde os og især af kadreierbaade, som sand. (Uttrykk: Så mange som sand) Kl. 11 1/2 paserede vi Kronborg fæstning, en nydelig odde som sjærer ud som en pynt. Vi holder nu paa at gaa opover til Kjøbenhavn. Idag er det ogsaa klart og pent veir og kan se saa godt baade Helsingørs by og lige over til Sverige og byen Helsingborg. Kl. 4 1/2 begynte vi paa renden og der var adskillige at bemærke. Det første kjente skib vi så var "Andromeda" der laa til ankers. Der blev hilst med flaget og viftet ombord hvor der ogsaa var fruentimmer. Lengere oppe kom "Vidar" (fra Ågerøya) tilsyne straks agterud og flaget maatte da op igjen og hilse. Vi seilede nu over renden, og vinden var god men liden, hvor da vi var mest igjennem. Kl. 8 paserede just os den norske bark "Anne" som vi talte med en stund, og da stillede vinden og kom imod. Vi maatte da begynde at krysse. Jeg gik tilkøis.

Fredag 10de. Pent veir. Om morgenen paserede vi Falsterbo Fyr, og sætter nu opover til Bornholm med god vind og pent veir. Kl 4 trækker det op med en tordenbøie og volsom regn. Jeg havde vask, men maatte forlade den og berge ind i hus. Vinden fremdeles god. Det stiller nu af til aftenen og er nesten bleg jeg gaar tilkøis.

Løverdag 11de. Vakkert veir og vinden frisker nu ud paa dagen og er god, saa det er nydelig at seile opover langs Bornholm.

Jeg sidder paa dekket og strikker, og nogle syer seil og andre i riggen. Sandelig en vakker dag. Nu er det middag. I eftermidd. ligedan pent, om aftenen i solnedgang frisker vinden og skibet løber 7 mil. Nu er det køietid.

Søndag 12te. Meget vakkert veir og sol, Lide vind men god. Vi sidder ude paa dækket agterud. Hver har nu pyntet sig lidt og de har faaet vin, lange kridtpiber i fuldt orden, og jeg har jo ingenting at tage mig for. Våre tanker er ved adskillige, nogle her og andre der - hjemover til vore. Nu er de vel i Høivaag kirke og sidder under prædiken der. Sandelig det skulde være morsomt at se til dem, men ikke mere. Men vi maa lade os nøie med tanken. Vi seiler nu over til Gotland saa smaat, og vi maa finde paa lidt afhvort for ikke at langede. Jeg var paa dækket til kl. 9 da gik jeg tilkøis.

Mandag 13de. I nat kl. 2 paserede vi Gotland og vi sætter nu opover med god frisk vind. Det er hyggelig, vakkert veir og endel skibe at se. Nogle gaar med og andre kommer imod. Ja det er rent forlystelig at se. Jeg var paa dekket til kl. 9 og saa gik jeg ind.

Tirsdag 14de. Vakkert veir og frisk nydelig vind saa skibet løber 7 milsfart. Vi venter nu bare paa at faa se Dagerot. Kl. 1 såes land og vi seiler nu opover - ganske pent. Nogle dampskibe er at se, men ingen seilskibe idag. Jeg var paa dækket til kl. 9 og gik da ind da det begynte med torden og lynild, og vi fik et volsomt regn. Det blev byger hele natten.

Onsdag 15de. God vind, men løiet og kl. 9 begynte det lidt at regne igjen, men det varte ikke lenge før det holdt op og siden var det pent veir hele dagen. Jeg var paa dækket til kl. 10.

Torsdag 16de var vinden mindre god og just så vi kunde strække

den op forbi Hogland ¹⁾, som vi saa hele morgenen. Pent veir og vinden frisk. Formidd. kl. 11 passerer vi just forbi H. nu, og eftermid. måtte vi lave en boudt for at ligge forbi Lavisari og jeg var paa dækket til kl. 8. Da gik jeg ind.

Fredag 17de var vinden saa at vi måtte baute af og til. Vi satte da opover og kl. 2 fik vi lods med Londons Grund fyrskib. Kl. 5 laa vi udenfor reden. Her er meget at betrakte synes jeg, og mere bliver her vel når vi kommer ind. Brandvagten har nu været ombord og vi venter på toldbaaden. Her er mange små båder som roer rundt om os og Manuarbåde (Man-of-War), så det er morsomt at se. Kl. er 7 og enda er ikke Toldbaaden kommen. Kl. 7 1/2 kom "Exsperimenta" og tog os ind. Ankeret blev nu lettet under lystig sang og vi gik ind i Doken kl. 8. Nu blev vi saa løselig fortøid og her ble mørgt. Hvad skulde vi saa gjøre - fortidlig at køie sig - jo ud med spil og til at danse paa dækket med endel. Vi flyttede ind i Skaferie til sidst og til at synge, som vi havde en pægl formeget. Lampe var der ikke til at tale om, da det var forbudt. Min bror kom ombord kl. 10. Han havde været iland og hentet brever. Vi gik saa snart tilkøis.

Løverdag 18de er oprunden med pent veir. Tidlig måtte vi ud da toldbaaden kom tidlig. De har nu været ombord og forseget, og min bror er gået iland. Nu sidder jeg ene ombord og skulde vel til at skrive hjem. Dagen er gåen hen også idag. Her er meget at lægge mærke til da vi ligger midt i færsele både med landsfolk som har været til byen, og syngende vender de tilbage en rar sang. Nu er det aften idag også og vi skal spise just. Men som vi har spist kommer Capt. ombord og siger han har talt med flere Capt og musikken spiller i parken. Vi gaar da iland, men det var intet og vi gik igjennem parken og aleen, og veien om et stort hus med 8 altaner paa som jeg beundrede, og videre ned til skibshanleren. Vi blev traktert med the med citroner i. Vi sad en stund og gik til grønsager

---

¹⁾ Hogland: Suursaari, øy i Finskebukta.

manden hvor vi fik melk og kavringer, og saa gik vi til båden og ombord.

Søndag 19de. Lidt regndusk fra morgenen, men nu er det pent. Vi holder os ombord hele formidd. Eftermid. gik vi iland kl.4. Vi gik op og skulde kjøbe nye klæder, Capt og styrmanden, og derfra til parken som skulde spille musik. Men musiken kom ikke, den gik til orlagsmanden paa redan. Vi spaserede gjennom parken, straks møtte vi Capt. i masse, min bror, Olsen D., og Olsen Mandal, og jeg gik da ind i hotellet i parken og drak connak, limonade, selters og saa gik vi ifølge med Gillersen ned gjennom en alee og han gik hjem. Vi gik da ind paa Pettersburg hotel og fik et glas og musik, og så gik videre til skibshanleren og så op på Gillersens hotel og spiste til aftens. Der traf vi sammen med Stendal, Mortensen, Johansen (svensk), Gregersen og vi forlod hotellet alle tilslut og tog båd ombord.

Mandag 20de. Lidt regndusk fra morgenen af, men godt veir til midd. I dag er her kommen ind kjendte skibe. "Jason", "Andromeda", "Hvida". Eftermid. skulde vi have en udflugt til Pettershof. Vi reiste sammen med Olsens, Christiania, Frue og 2 børn med dampskibe over til Uraniumborg. Tog så vogn der, som vi kjørte alle i til Pettershof og skulde bese slottet der. Men jeg blev forfælt for at her kunde være så i Verden. Det er en mil at kjøre, som vi kjørte på 3/4 time og vi fik bese alle landsteder langs veien og der spiste vi vor niste. Og han kjørte os gjennom bare parker og vi så mærkværdige springvande og ned forbi slottet og op til et hotel, hvor vi var inde og drak Caffé og spiste. Vi bestilte vognen til at komme igjen om en halv time, men da foretrækte vi at spasere lidt og om muligen at opsøge en, som vi kunde tale med da vi ingen kunde Rusisk. Nedimod slottet lykkedes det at opdage en dame, som kunde tale tysk, og da fru Olsen var hjemme i det tyske gik det godt. Hun bad hende befale kusken at kjøre ned i parken og høre på musikken og vente til vi kom, da vi nu kunde få bese slottet. Hun taledde med portneren og han hentet en

tjener, som gik til Obbersten og fik et pass, og så fulgte han os rundt på slottet. Vi gik først op for en høi trappe, og da mødte vi guldet. Vi kom først ind paa en sal, som vægene var bemalte med ansigter. Det var Keiserfamilien nedover, i hvert værelse var betrækt med silke og udsjæringer af træ og de var ægte guldforgyldede. Vi gik således igjennem 30-40 værelser, som var således, et trækt med hvitt atlask, vægge, sofa, stole og i de to hjørner stod grønne træer helt op under taget. Dette var thesalen. Næste værelset var udstyrt med kinesiske møbler, og et med lyseblå silketræk og så videre. Fra fremsiden havde vi nu udsigt over alle springvande, som nu var sat igang. Det var det mest storartede at se synes vi, og fra bagsiden så man i en nydelig blomsterpark, og vi beså videre den seng, som den tyske keiser sov i da han var der. Flere mærkværdige billeder og støtter var der. På den ene ende af slottet var den keiserlige kirke, som var guldtårn på. Man gik gennem teppealeet fra slottet og ind, og ligeledes til den anden ende hvor Officerens kirke var, men der måtte vi ikke komme ind. Vi kunde blot se gennem aleen. Vi gik nu tilbage igjen gennem alt ud på altaner og beså alt og tilbage ned ad trappen, og vi fik vort tøj og gik. Vi stod så en stund og beså faldet med springvande og spaserede videre ned igjennem til parken, hvor to musikker spillede. Og der var sat grønne bænker rundt at sidde på. Vi spaserede nu rundt ned forbi musiken. Det var en nydelig park eller have som lå til søen og store palmer stod der, og et stort springvand i dens midte. Foresten var der utallige springvande, som var mærkelige. Nogle viste som istapper og andre var meget store. Da vi så havde beseet os der en stund, skulde vi se os om efter vognen, som fandtes straks ovenfor. Vi sat os nu i, kjørte omkring da vi var træt af at gå. Han kjørte os videre til et andet springvand som lå lidt længere mod vest, og derfra rundt musiken igjen langs søen og opigjennem der den spillede. Der var en mængde menesker samlet og nu begynte det at mørkne, så vi havde best lyst til at begive os på veien til Uraniumborg. Han kjørte os nu en anden vei tilbake. Op forbi slottet igjen, som vi ikke kunde blive mæt af at beskue, og hen en stor gade, som synes

at være butikker på begge sider. Og som vi nu kjørte hen over dreiede han lidt til høire og vi kom igjen i den samme vei, som vi kom dertil. Tilbage kjørte vi hurtigere og vi kom til Uraniumborg kl 9 1/4. Vi havde altså 3/4 time igjen til båden skulde gå, og vi skulde da ind på et sted og få lidt at kvikke os på, som vi fandt i nærheten. Vi beså os her lidt og gik så til båden, som da nettop skulde gå til Cronstad. Kl. 10 1/2 var vi over og vi gik da ind i en vognbus og kjørte et stykke og så tog vi følge ned til stranden, hvor vi sagde; Tak for dagen, og fik så en båd og blev sat ombord. Sandelig en hyggelig dag.

Tirsdag 21de var også nydelig veir og om eftermid. gik jeg iland og op til Gillersen hvor Frøkenen skulde gaa med ud at spasere. Men da de ikke viste hvor tid jeg kom var de gået over til sin familie i Pettershof og G. baa mig til at drikke Caffé. Vi sad da og drak og talte lidt og jeg gik og vilde gå opover byen. Som jeg vilde vende om traf jeg Olsen med familie Gregersen, Frøkenen, sagføreren. De spurte da om jeg vilde gå en tur med dem og spaserede op storgaden og ned igjen. Vi var inde i den katolske kirke, hvor vi mødte herr og K. Gregersen, og vi gik sammen til båden og vi gik ombord - som ikke er meget hyggeligt om aftenen da man ikke kan tænde lys.

Onsdag 22de var jeg ombord om formidd. Eftermid. kom Frøken Gregersen hen og hentet mig, og vi gik iland sammen. Vi gik først op på basaren og kjøbte os jordbær og druer, og så gik vi ned i parken med kirken og sat os og spiste dem. Vi gik indom det hotelet vi kjendte og fik øl og da vi kom ud mødte vi flokken og vi tog så ned. Frøk. og jeg var inde hos skibsh. og drak the. Da vi kom ud gik vi alle til G.H. og der blev liv. Det var Gregersen med s. og dat. K. Gre., Enke, Chi., bror og jeg, og vi fik the med citroner i, melk, kavringer, æbler, nødder, alt. Vi sad rundt disken og havde det fortræffeligt morsomt, da vi så var færdig gik vi til båden og Gregersens sat mig ombord.

Torsdag 23de. Også nydelig veir, og om formidd. gik jeg hen til "Andromeda", og vi skulde iland. Men vi blev siddende så lenge til det blev forsent og jeg ble buden til midd. Vi spiste mid. og drak Caffé og kl. 4 gik vi iland. Vi gik til Consulate og mødte Olsen familie og så skulde vi gå i parken og høre på musikken, men så blev vi narred og der var ingen. Vi spaserede da ned igjen og så gik vi ind på en plads og fik kage at spise og herrene gik et andet sted. Vi gik og mødte dem igjen og vi gik samled ned over til båden, hvor hver skulde finde sin, og vi roede ombord hvert til sit.

Fredag 24de. Regn om morgenen men det lettet ud på dagen. Om formidd. var jeg ombord og om eftermidd. kl. 5 gik vi iland og skulde kjøbe lidt. Vi mødte A. Gregersen. De havde været på visit hos Smith. De unge sad inde på et hotel, men vi gik ned til Grønsagshandleren og de kom straks ned for å finde os da Frøkenen skulde fortælle mig noget. Vi fik melk og kavringer og gik alle ombord.

Løverdag 25de. Skyet luft. Om formidd. var jeg ombord og om eftermidd. gik vi iland og mødte snart Gregersen, som sagde: de var på Tyske Hotel. Vi vilde ikke gå ind, men gik til Grønsagemanden og de kom snart. Vi kom sammen med Østensen og frue og snart kom de og vi mødte hele flokken og var inde og fik et glas vin, og gik så ombord.

Søndag 26de. Pent veir. Vi gik til prædiken ombord i "Imacos" om formidd. Det var en svensk Misionær som talte og om eftermidd. gik vi så iland og fotograferte os og spaserede videre ud i parken. Vi mødte efterhvert nogle norske og straks var vi en 20, 30 stykker. Vi gik i Aleen og tilslutt ned i byen og nogle gik på Petersburg i selskap. Vi gik på et andet Hotel og spiste og gik ombord kl 10 1/2.

Mandag 27de. Om formidd kom fr. G. og hentet mig og vi gik til fru Smith og på en visit og drak Sukkulade der. Hun gik da med og vi fotograferte os, og hun fulgte os ned til båden og vi

gik ombord. Om eftermid. var jeg ombord og om aftenen kom Hans Huggevig hen og vi pratede i pure hallmørke.

Tirsdag 28de. Nydelig veir. Om formid. var jeg ombord, om eftermid. gik vi hen til "Andromeda" og skulde tage følge iland da Fr. var alene. Vi var da over og fik et glas øl og hun gik med iland. Snart mødte vi Enke og vi gik opover byen og købe skintøi. Vi gik da tilbage og gik ind på Tyskerens Hotel. Som vi sad der, kom hele flokken ind og vi blev et helt lag. Fredriksen "Resors" skulde spandere - de var der, Olsen, Styrmanden, Olesen m. Salvesen, Gregersen med fl. Vi drak Todi, spiste og kom ikke ombord før kl. 12. Da var det alt mange før os og vi gik ind og tænte lys - som vi ikke havde lov til - og drak, sang og var ombord en stund. De gik kl.....

Onsdag 29de. Også pent veir. Om formidd. var jeg ombord. Om eftermidd. gik jeg iland kl. 4. Jeg gik alene ud i en park og sad der en stund på en ensom bænk bag nogle nydelige piletrær, tæt ved tribunen hvor musikken spiller. Jeg gik langs stranden, som var meget natursjønn og gik tilbage til byen og en tur i gaden. Jeg vendte ned til skibshanleren og fik sammen med en svensk Capt. the, også kom bror just ind tilogmed Salvesen og Olsen G. Vi gik en tur op i byen og vi var inde på the Tyske Hotel og fik Todi og spilede Piano og Gitar, sang og danste. Så vi havde det rigtig morsomt. Vi gik ombord om natten.

Torsdag 30te kom Frøken Gregersen ombord. Kl. 10-11 gik vi iland og hentet vore prøvebilleder. Så kom båden efter os kl. 1. Vi var ombord om eftermidd og om aftenen var vi i selskap hos K. Gregersen, som bestod af A. Gregersens familie, Hersberg, Olesen, "Rokcity", Olsen, "T. Brødre" og bror og jeg. Vi spiste bifs og forsjelligt og drak så todi og morede os med nødder og pratet og skålte og turte til kl. 12. Så skulde vi se at komme ombord som gik meget heldig. Altså var det vor fæst den 30de august.

Fredag 31te. Nydelig veir. Jeg var ombord om formidd. Og om eftermidd var vi ombord i "Andromeda" kl. 6. Det var jo midt i ..... og vi holdt på med vore Calaser. Det var omtrent de samme som i "Hans Gude" var samlet og vi spiste Bif og drak todi og morede os til kl. blev over 12, da gik vi ombord.

Løverdag 1te September oprandt nu og det med regn. Om formidd. blev det bestemt at de skulde komme ombord til os om aftenen. Da vi vilde gjerne havde det før nogle seilte og vi reiste iland og skulde gjøre indkjøb. Vi kom tilbage kl. 3 og begynte at gjøre ferdig mens stuerten var iland og bræste på biffen. Kl. 6 1/2 kom gjæstene som var nemlig: Gregersens familie, C. Gr. Hersberg, Olsen, D. Olsen, "Roch City", Olsen "Jason", Enke, Chr. Vi havde det nokså koseligt, spiste og drak, holdt skåltaler og de reiste kl. 1 hver til sit.

Søndag 2den. Var det nydelig veir. Om formidd var vi ombord i "Imacos" til præken og om eftermidd. gik først F.G. og jeg iland og Enke og skulde få istand presenter til Olsen. Vi fik sammen 42 gjenstande og fik i en liden kurv og sendte ombord. Da skulde vi op og hente vore fotografier. Vi sad i parken rundt den hvide kirke og byttet, og vi begav os siden til parken hvor det skulde være musik. Men det var for tidlig og vi gik ned til skibsh. igjen hvor vi møtte Hersberg, Olsen. Vi gik atter op i parken og musiken spillede nydelig. Vi var en paselig flok, vi spaserede og sat os på bænker og så gik vi hen i parkens hotel og fik et glas øl og vin. Vi spaserede tilbake igjen og så fortsatte vi ned over og tog så ind på Pettersburg og spiste til aften og drak, og havde det hyggeligt. Vi gik så ombord kl. 10 1/2.

Mandag 3die oprandt også. Om morgenen var Olsen C. ombord og sagde farvel, og de halede op langs siden af os og Dampskibe kom og tog ham ud kl. 10. Han hilsede med flaget og vi hilsede igjen og viftede til ham og han før. Om eftermidd. var A.G.K.G. Enke, Frøken G og S.G., bror og jeg iland og kjøpte skintøi og kom ombord kl. 7.

Tirsdag 4de. var det nydelig veir. Om formidd. seilte "Hans Gude". Vi var på bakken og vinket og viftet og jeg havde mig en liden vask. Om aftenen kom Frøk. G. Ombord og skulde indbyde mig til Caffé. Men vi sat os til at drikke øl og smørebrød ombord i "Herkules" og en galeas (galeas=øl + dram) tog vi os først. Kl. 6 gik jeg med ombord i "Andromeda" og vi drak the. Så gik vi iland, min bror, Fr. G og jeg vi gik først på Consulate og fik brever. Så kom min bror og Olsen, "Trudvand" ud og vi gik til Tyskeren og drak limonade og spilte piano. Som vi sad der kom Hersberg med flere og Capt Pedersen og Christian som var flink til at synge og spille piano. Vi sad en stund og så gik vi tre ombord.

Onsdag 3de var det koldt og stormende. Om formidd. var jeg ombord, om eftermidd. kom Fr. G og vi gik iland på brandvagten og op langs den siden af byen. Så gik vi op til den kirke, som er gul og traf så heldig at de just holdt på med at gjøre rent, og vi kunde have andledning til at komme ind. De viste os rundt og den var nydelig. Da vi havde seet alt og bemærket det håndsyede teppe, gik vi igjen. Vi beså den parken som de holder på at andlægge. Vi satte os i en bänk en stund og gik så videre ned til landsmarken og ned forbi basaren og ned til skibshanleren hvor vi mødte Gregersen, Hersberg og Pedersen, Olsen og så gik vi op igjen til Tyskeren og drak øl. Vi sad en time og gik ned til baien og mødte bror. Gik så ombord.

Torsdag 6te. Stormfulgt og koldt om formid. og jeg holdt mig ombord. Om eftermidd. gik jeg hen til Fr. G. Vi drak da Caffé og siden gik Gregersen iland. Da rodede vi Kufferten igjennem og beså hendes rariteter og vi drak the om aftenen og sad os så igjen til at prate og forskjelligt. Jeg gik så ombord kl. 9.

Fredag 7de September. En mindeverdig dag i livet, nemlig den dag da vi besøgte Ruslands hovedstad. Kl. 7 om morgenen gik vi fra skibet og vi skulde mødes med vognebusen. Vort følge bestod af Gregersen med søn og datter, Østensen med frue,

Holstad, min bror og jeg. Da vi alle var samlede, kjørte vi ned til det dampskib, som skulde gå til Pettersburg kl 8 1/2, og kom just passelig tid. Vi gik da ombord og det drog på vei til hovedstaden. Kl. 10 var vi der, vi gik da iland og satte først vor kurs for Keiser hotel da vi nu skulde have lidt frokost før vi gik ud. Vi spiste ..... og bif og de besørgede for os at få fat på en, som kunde vere tolk for os, nemlig en frøken som kunde tale svensk og ligeledes at skaffe 2 vogner. De stod færdig da vi havde spist og vi skulde nu ud at gjæste vore øine . Først befaled hun ham til at kjøre ned over den store bro og lige til Isaks kirke hvor vi steg ud og gik ind. Men her var mere end jeg kan beskrive. Vi så først Keiserindes foræringer af ægte Diamant-stener og de store Marias billede, ja flere, som var af bare Mosaik. Og de søilene, som kostet 75.000 rubel hver og der var 5 på hver side af indgangen til alteret og vi gik nu derope, men så kom det allerhelligste, som damer ikke måtte gå ind i, kun kun stå i døren og se ind. Men alle herrene var inde. Vi gik da rundt og beså enhver ting. Vi så Jesu ligkiste som var af helt sølv og stod i glasskab og manden bad os gå op på en trap. Vi kunde da se et billede oppe på kisten malt. Så gik vi til alteret og så skuebrødene. Vi vendte da ud igjen og satte os i vognen og fortsatte da til Vinterpaladset. Vi beså på veien en stor støtte af Petter den store. Kjørte så forbi paladset hvor vi nu ikke kunde komme ind og lige til Ermitais Malerisamlingen. Her gik vi først ovenpå gjennom 24 værelser, som i alle var store Malerier og billeder af kridt marmor. Der var kinesiske og rusiske, kort sagt af alle slags. Vi gik rundt og kom til Petter den stores møbler og verktøi og Katrinas presanger. Vi kom igjen til den store trap og gik ned. Nu skulde vi bese os nede, der gik vi igjennem 18 værelser, som mest bestod af skydevåben, børser, sabler, heste som var udstoppede og sad en mand på. I en stor sal var i glasskabe udstillet brosjer og nåler af Katrina den førstes, i det uendelige, og ægte kjæder og smykker. Vi gik rundt og de forklarede det for os gjennom frøkenen og da vi var fornøien vente vi ud og til vognen. Vi fortsatte da forbi nogle nydelige parker og opigjennem Newski

gaden, som var en ubeskrivelig trafik og heste og folk, så til Kazankirken hvor vi beså meget mærkværdigt og kostbart. Rundt alteret var tykt rækværk og bart sølv, Jesu bilede med tornekronen på og Maria med blomster og kolørede silkebånd rundt. Da vi her havde seet det vi ønskede, kjørte vi videre til vi stansede udenfor en bygning som keiserens vogne var. Her kom vi også ind. Først gik vi rundt nede. Der stod 40-50 forgylte vogne. Der var som bare guld og vi så keiserindens vogn og alle vogne som var med til Mauskau (Moskva) den gang, som keiserparet blev kronet. Og der stod mange sorte vogne - rigtig elegante, men vore øine blev ikke meget fæstede derpå. Vi skulde nu ovenpå. Oppe i trappen stod en nydelig udstoppet hest og vi kom først ind på et værelse, som kjørerredskabene var sæter og sale, bidsler og tømme, teppe. Vi gik til vognene, men her var de fineste. Det var en gru at se bare guld og en vogn af Katrinas, som var besat indi med ægte stener og udenpå indtil på dørvrideren og gulddusker. Vi så den vogn som keiseren blev skudt i. Den var sort og de havde skudt ud bunden, vinduerne og siden. Og den var ganske forbi. En stor vogn stod i glasskab af Petter den stores, som han selv havde arbeidet. Men nu stod den bare til beskuelse, og en liden vogn til småprinsene. Vi forlod nu også dette sted og gik da vi vanskelig fik låne nogle at kjøre i. Da vi kom ud beså vi det sted hvor keiseren blev skudt og kjørte så videre ud i en park som kaldes sommertregåren. I dens midte lå Petter den stores bolig. Her var vi inde først i kjøkenet og videre nede var 10 rum og ovenpå 10. Det var gammeldags og gammelt, også da det var fra 1811. Vi beså enhver ting nøie og gik og kjørte så videre forbi mange mægtige bygninger og over en stor bro lige til fæstningskirken hvor vi var inde i. Men der holdt de på at reperere, men vi fik se der de keiserlige ligger begravet. Den var også nydelig, især udmærkkede den sig ved sit høie spisse, guldglinsende tårn.

Så kjørte vi atter over broen og gennem en park ud til dyrehaven, hvor vi gik ind. Her så vi alleslags dyr og fugl. Hver havde sin plads og så vakkert overalt. Tiden var nu så langt fremme at vi måtte kjøre tilbage til hotellet. Vi kjørte

en anden vei forbi en marked og kom tilbage kl. 3. Vi spiste nu midd. der. Først Bulion, steg, snitbøner, kylling og kage. Da vi havde spist måtte vi drive på for at række Dampskibe. Fuld musik og soldater kom just forbi kaien da det gik kl. 6. Vi kom i god tid. Nu måtte vi altså forlade hovedstaden igjen og det gik hurtig nedover. Kl. 8 var vi i Cronstad ²⁾, og vi foretrak at gå tilbage da det var nogle forfærdelige gader. Vi gik da alle lige til skibshanleren og vi kom med Østensens sjægte alle, og kom vel ombord. Det var vort besøg i den russiske hovedstad.

Løverdag 8de. Godt veir. Om formidd var jeg ombord. Om eftermidd. kom fr. G. hen og vi gik iland. Vi var inde på mange butikker og kjøbte lidt, så gik vi nedover igjen, men på torvet mødte vi en flok og de fik os med op til tyskeren. Vi drak først Øl, så gik vi ind i et andet værelse og vi spilte og sang. Spiste til aftens steg og druer. Vi drak siden todi, limonade og morede os til kl. 10. Det var Hersberg, Pedersen, unge Gregersen og frøk. og jeg. Vi fik færgébåd og kom godt ombord.

Søndag 9de. Pent veir. Om formidd. var ombord i "Arga Holstad". De gik mange til Pettersshof om eftermidd, men vi vilde ikke da vi har været der. Vi gik iland, styrmanden og jeg kl. 3. Var først hos Grønsageh. og fik en kop the og kavringer og gik så i parken hvor der skulde være musik og den spillte pent. Der var ikke mange deroppe, men efter en tid mødte vi Hersberg. Vi gik da på pavilionen og fik et glas piva og ud igjen. Men da var kl. 6 og musiken sluttede. Vi gik da nedover og mødte så Salvesen med flere hvor vi gik til Tyskeren. Der sad Bror og endel andre. Vi gik ind på vor gamle plads og fik piva og så skulde vi spise til aftens bif. Vi fik todi efterpå og musik, så det var morsomt. Vi gik ombord kl. 11.

---

²⁾ Kronstad: Russisk marineby og havneby for St. Petersburg. Anlagt av Peter den Store 1703.

Mandag 10de. Pent veir, men nu begynder det at blive koldt og jeg var ombord om formidd. Om eftermidd. gik jeg hen til Fr. G og spurgte om hun vilde gå med iland, da der skulde være musik. Vi drak Caffé der og gik så iland, men det var ikke sandt - der var ingen musik, og vi gik igjennem alle parker og ind og fik brus og kage. Ned til Skibsh. gik vi, hvor vi kom i Moskaus gebursdagskalas. Det var Olsen, "Trudvang", Salvesen og vi. The og kjex blev vi opvartet med. Da kom der ingen båd da Olsen havde sagt at vi skulde være med på hotellet. Vi måtte da gå med og fik todi og blev en stund. Da roede vi ombord.

Tirsdag 11te er nu oprunden. I aften skal der være stor stads iland da det er keiserens navnedag. Vi var ombord om formidd. Om eftermidd var Fr. G. ombord. Vi gik iland kl. 3 da musikken skulde spille i parken. Kl. 5 mødte vi Østensens og vi spaserede en stund og kl. 6 sluttede musikken. Vi gik da ind på hotellet og drak the og som vi sad kom Holstad, Salvesen og Pedersen og drak øl. Vi drog nu ned til Keiserparken hvor den nydelige krone af gas lyste. Her var ikke så få folk, men vi så ikke noget til vore, og gik videre til storgaden der var også krone. Musikken spillede lige ud for Guvenørens bolig. Gaden var fuld af menesker og de robte hura og stadsen varede til kl. 11, men kl. 9 gik vi ind på hotellet og spiste aftens og siden toddi. Da var Theodor og Gregersen, Olsen kommen. Vi blev til kl. 11 - så gik vi ombord.

Onsdag 12te var jeg ombord om formidd. Om eftermidd var jeg i selskap i "Andreomeda". Fru Smith, Fru Johnsen, Frøken Larssen, fru Østensen var der og vi drak Caffé og the, og vin og konfekt og jeg kom kl. 9 ombord.

Torsdag 13de. Da var jeg ombord om formidd da det var så ruskelig veir. Det regnede til kl. 4 og klarnede da op. Kl. 5 gik jeg iland og kjøbte brodergarn, og jeg gik ind til skibshanleren og fik en kop the sammen med Olsen "Jason". Jeg gik da kl. var 8 og mødte en flok Capt. på hjørne, som skulde

ind og få sit glas piva, men Salvesen fulgte mig ned til båden og vi pratete en stund og så kom båden og jeg gik ombord.

Fredag 14de var det storm og byget. Om formidd var jeg ombord. Holstad var ombord hos os og drak et glas piva, og om eftermidd. gik vi iland. F. G og jeg til Fru Smith, som vi var buden i selskab til. Vi kom til Cacu (?) og Fru Johnsen, Frøken Larssen, og Fru Frøien, og til aften kom begge Gregersene. Vi havde det morsomt hele aftenen, og gik ombord kl. 10 1/2.

Løverdag 15de var det pent veir, men lidt stormende. Om form. var jeg ombord, om eftermid. gik Frøk. G. og jeg iland og kjøpte lidt og imod aften gik vi nedover og mødte mange Capt. Vi gik ned forbi og ned til Skibshanleren og fik the og gik op over for at møte broder, men så mødte vi Pedersen "Ariel" og vi gik så ned og mødte Salvesen og vi gik til Tyskeren. Traf der Gjertsen som var kommen på redan, og vi gik ind og spiste vi 5, og fik litt piva og kom så ombord med "Ariels" båd.

Søndag 16de var det koldt. Jeg var alene ombord i "Imacos" til prædiken og om eftermidd. gik jeg og bror iland og gik først til grønsakhanleren og fik et glas the, da her var så koldt. Vi gik til parken og hørte på musiken og rundt aleen og ned på Consulatet og til skibsh. Der fik vi the og der kom Gregersen og Frøkenen og Persen, styrmanden, Olsen "Tvende brødre" og vi gik igjen på Consulatet og på veien var vi inde og spiste kager hos den svenske, og så ind på Pettersburg og fik melk og limonade og så gik vi ombord.

Mandag 17de var det koldt. Jeg gik ombord i "Andromeda" om eftermidd og vi drak Caffé og så fandt vi på at vilde gå ombord og hilse på fru Østensen og gik over og blev riktig velkomne. Vi drak vin og spiste kjæx, æbler, syltetøi og drak the, og hadde det morsomt. Vi blev til kl. 11 og så gik vi ombord i "Andromeda" og de sat mig ombord.

Tirsdag 18de var det også koldt. Jeg var ombord om formidd. Om eftermidd. kom frøk. G. og Fru P. og vi skulde til Gartneren og kjøbe planter. Vi gik iland på brandvagten og gik ind til grønsagh. og fik vort glas the, og skulde nu gå da vi fik øie på fru Johnsen. Vi gik til hende og vi tog opover byen og ind til fru J. og der skulde de drikke Caffé, og vi fik alle. Så gik vi til skibshanleren og der var bror. Vi gik ind på hjørne og skulde hilse på Guttormsen med frue og mødte så Salvesen og Gjertsen. Vi gik ned og der blev vi kjent og fulgte så fru O. over til Gr. og vi gik tilbake igjen. Så gik vi til Gillersens at spise, Gregersen, Frøk. Gutt. Fru Holstad, Petersen, bror og jeg, og vi gik ombord kl. 10 alle sammen.

Onsdag 19de gik vi iland om formid. Frøk. G og jeg og mødte så fru Guttormsen og vi gik op og kjøpte planter. Vi gik ind til Conditor og kjøpte os nogle kager, og så gik vi ind på Pettersburg og fik en flaske piva og han trækede op orgelet for os. Vi spiste da og fik musik til, så gik vi ned til skibshanleren og der var bror og Guttormsen og vi fik the med Conak i, æbler, blommer, og kl. var nu over et så det var på tide at gå ombord til lidt midd. Om eftermid. var vi buden i selskap til Johnsen, Gregersen, fru Østensen og jeg, og vi gik til caffè og havde det hyggeligt og spiste til aftens og kom ombord kl 10 1/2.

Torsdag 20de var jeg ombord om formid. Om eftermid. gik jeg med Gregersens iland, og vi mødte snart fru G, og vi tre damer gik nu i parken og hørte på musikken, da det var Marias navnedag. Vi sad og gik frem og tilbake en stund, så gik vi ud af parken og tog skyds ned til skibshanleren alle 3 i en drosje. Så gik vi tilbake op i byen nogle erinder og ned til skibsh. igjen. Der mødte vi bror og Gutt. Vi gik til Tyskeren og fik limonade og connak og der sad Gregersene, Holstad, Persen med flere og vi gik ombord kl. 9-10.

Fredag 21de. Pent veir og jeg var ombord om formid. Om eftermid gik vi iland Frøk G. og jeg. Vi traf snart Fru G. og

vi gik opover byen. Vi var inde hos konditoren og spiste kage og kl. blev 6 så gik vi nedover til skibsh. og der mødte vi Gut. og bror og Persen. Snart kom Salvesen, Pedersen, "Ariel" og Gjerdsen og vi skulde gå til Tyskeren at spise. Vi gik da over og kom ind, der sad Pedersen, "Febus" (Phoebus), Pedersen "Scotia". Vi blev en hel flok og vi spiste fisk og to slags steg, men den var så seig at vi måtte enten lade den gå ned hel eller også lade den ligge. Så reiste vi os, vi fik da todi efterpå og vi spillede på Piano, Lire, Trækspil og så bordet tilside og vi dansede og gjorde leger lidt. Vi havde det morsomt og var til kl. 11 1/2 så måtte vi ikke være længer og vi gik alle ombord.

Løverdag 22de. Pent veir. Jeg måtte tidlig op og sette lidt tilside da vi ventede visitter. Kl. 10 kom Pedersen "Runeberg" og Pedersen "Ariel" og fik G. ombord. De fik openover piva og æbler og vi sad og pratede og spøgede til kl. 12, de gik da ombord. Men frøk. blev til midd. og om eftermid. syltede vi agurker og vi drak piva og spiste og hun gik ombord og hentede sit tøj vi skulde iland. Vi roede iland og de kom straks. Iland fik vi høre den sørgelige ulykke at Stueren på "Palmen" var død. Han havde nemlig været iland og kogt middagen og da han skulde ro ombord, kom han imellem et dampskib og en lægter og blev knust hode og brystet så han døde straks. Det var sørgeligt. Vi 3 damer gik nu med opover da alle Capt. skulde på Consulate og tale om det, men vi gik ikke ind. Vi gik op i byen og da ringede det i den hvide kirke. Vi gik da ind der og hørte og så, den er så nydelig udstyrt og så synger de så pent. Vi gik op til alteret, men gik ned til døren igjen og kjøbte hvert vårt lys og gik op og tænte og satte i og stod så og så og hørte en stund og vi gik atter ud igjen og ned til skibshanleren og der sad vi en stund. Så kom Salvesen og Pedersen "Ariel" og vi gik til Gillersen og spiste. Da vi kom der var der 12 føre og vi gik også ind og spiste og vi kom sammen med Gregersens og en liden todi efterpå og vi gik ombord kl. 11.

Søndag 23de var det pent veir og jeg var ombord i "Imacos" til præknen. Der var en masse menesker samlet og da jeg havde spist midd. gik jeg ombord i "Andromeda". Vi drak Caffé og så kom Pedersen "Ariel", Salvesen "Amelie", Gjertsen "Island" ombord på en visit og S. Gregersen gik og hentet min bror og vi fik litt Caffé til, og så var vi og drak the og spiste og sad en stund. Vi gik ombord kl. 9.

Mandag 24de. Svært stormendes og skyet. Mange skibe ligger seilklar, men slik modvind. Jeg var ombord om formid. Om eftermid. kom Frøk. G. ombord og vi sad en stund og så drog vi iland kl. 3. Vi gik til Grønsagsh. og fik to glass the hver og så har bar det først til Skibsh. og kjøbe frimærker. Vi hilste der på Guttormsen og frue og Persen "Run". og de gik med opover. Vi lagde frøk. G brev i væsken og drog videre. De gik da på Consulate, men frøk. G. og jeg tog over til Conditoren. Vi spiste os hver sin kage og nedover igjen med os. Midt for Borgen møtte vi Pedersen "Ariel" og vi sat os på en bänk og så kom bror, Gjertsen, Gregersen, Salvesen og vi gik på hjørne og fik piva. Vi sat en stund og pasiarede, men så gik Greg. G. bror, frøk. G. og jeg ombord. De øvrige skulle ha en afskedsskål.

Tirsdag 23de. Da var vinden så at skibene skulde begynde at utgå. Det var morsomt i en dag at se på. De gik ud, så mange, men at frøk. G. gik, det var ikke morsomt. Hun kom først ombord til os kl. 9 og så skulde vi på bakken at se på når "Amelie" Salvesen gik. Vi fik da seet Capt. og han kom over to skibe for at sige adjø, og vi gik ind og skulde drikke en piva, men i formedelst tid trakkede dampskibe afsted ud igjennem geten og Salvesen stod ombord hos os. Vi drak og sagde farvel og vi skulde se efter en båd, men ikke kunde få ud vor, og han måtte over "Arga" og ombord på Rusmanden, vor tømmermand og en fra russen måtte da sette han ud. De tog skibet igjen på reden. Gjertsen var da ombord og skulde sige farvel til ham og han møtte ham i gitten og fik robt til ham adjø. Gjertsen kom ombord til os og drak et glas øl og han gik

ombord og skulde pynte sig, da han var kommet lige ud af køien og gik med morensko og yderfrakke. Vi gik nu ombord i "Andromeda", frøk G., min bror og jeg og blev snart en hel flok; Holstad, Gjertsen, Persen og tilsidst Pedersen "Febus" ("Phoebus") og Hansen. Vi drak galias, piva og vi drak vin og sad til kl. var 1 1/2 og dampskibe trakkede nu ud over. Nu kom brandvagten og vi måtte ikke være længer ombord. Nu gik vi i båden efter at have sagt adjø og ønsket en lykkelig reise. Persen, Gjertsen, bror og jeg, vi roede ind til "Herkules", men så havde de glemt telegrammen til brudeparet, Tveten, og jeg var kommen op på legteren. De tog da båden de 3 og roede efter og nåede de tæt udenfor geten og fik telegrammen. De kom ind igjen, men nu regnede det temmelig og Gjertsen og Persen blev sat ombord. Hele aftenen regnede det så jeg var ikke iland. Der gik ud idag altså 10 skibe, men det kan man ikke se det minste til, da her er så skrækkelig mange igjen i havnen.

Onsdag 26de var det nordevin igjen for dem som er gået ud. Det er så koldt og regner så i formidd. Om eftermid. var jeg iland og oppe hos fru Johnsen en tur. Jeg gik da ned til skibsh. og mødte Theodor. Vi gik op til Consulate og ned igjen og fik the hos Grønsagh. og vi gik ombord.

Torsdag 27de var det også koldt. Jeg var ombord hele dagen og frøs skammelig da vi ikke må have ild på.

Cronstad 1888

Fredag 28de var det svært koldt. Jeg var ombord om formid. Om eftermid. gik jeg iland kl. 4 og jeg gik en tur. Først igjennem den store gade og ned igjen til skibsh. På hjørne mødte jeg Larssen "Drammen", Gjertsen "Island" og en tredie Capt. fra Drammen, og de bad mig med op til Conditoren og fik Cocolade og kager. Det var deilig. Vi gik da ned igjen til Borge og sad en stund og gik så op på Consulate og derfra ned på Pettersburg og spiste Bif med speilæg over. Og vi fik todi og bisp, og så gik vi ombord kl. 10.

Løverdag 29de. Også koldt. Jeg var ombord om formidd, og eftermid. var jeg heller ikke iland, da det var koldt og regn.

Søndag 30de var vi ombord. Kl. 11 kom Gjertsen "Island" ombord til os og vi var ombord og spiste midd. og til kl. 5. Da gik vi iland. Vi gik først til skibsh. og drak vor the. Så gik vi op i byen og til Conditoren og fik Cokolade og kager, og så gik vi igjen nedover. Vi gik da om en stund ind på Pettersburg og spiste og gik så derfra til Gillersen og fik hver vårt glas todi. Da var kl. 10 1/2 og vi gik ned og tog færgebåd ombord.

Mandag 1te Oktober. Koldt og stormfulgt. Så her bliver uhyggelig at ligge længer i Cronstad nu. Idag gik "Odacia" ud og det er god vind, men vi er ikke færdig endnu. Idag har jeg været ombord hele dagen.

Tirsdag 2en. Idag er det pent veir. Jeg var ombord formidd. Om eftermid. var jeg iland og spaserede lidt, og jeg gik ned til skibsh. kl 5 1/2. Jeg traf Persen "Runeberg" og Pedersen "Febus" ("Phoebus"?) og vi blev en 5-6 stykker. Vi drak the og båden kom iland og hentet mig kl. 7.

Onsdag 3die. Også pent veir og jeg gik iland om eftermid og vilde sige farvel til Cronstad parken, da jeg aldrig venter mere at komme dit. Jeg gik forbi Petter den stores park og op til sommerhaven og satte mig og knakkede nogle nødder jeg havde kjøbt. Jeg gik da ud igjen og gik over dernede, som er 100 trappetrin at gå nedfor og op i aleen. Jeg gik igjennem den til den hvide kirke og ned til vor bager og var inde og kjøbte en kage. Jeg gik da ned til skibsh. og da sagde de at det var Onegas Gebursdag, og vi fik the og mugla kjæx. Jeg og skibsh. sad en stund. Så kom Gjertsen og han skulde jo også have the og vi sad en stund. Nu var kl. 6 og det blev så lenge at vente. Jeg fulgte da med Gjertsen ombord og skulde se hans blomster. Vi fik Caffé og sad en stund og så sat han mig ombord.

Torsdag 4de var jeg ombord om formidd. Om eftermid. kom Gjertsen "Island" ombord, han var her og drak the til kl. 9 da blev han sat ombord.

Fredag 5te. Pent veir og idag håber vi at blive lastet og så skal vi snart drage til det fortrylende Grangemouth. I formid. er jeg ombord. Om eftermid. var vi buden i selskab ombord i "Island". Capt. Gjertsen og min bror var sygelig og ikke kunde gå, men Gjertsen kom da hen og hentet mig og vi roede først til Siden på "Glarius" og bad Capt. Valskvist med frue ombord til aften, og så gik vi ombord i "Anna", som vi måtte over for at komme til "Island". Vi bankede på og spurgte om Capt. var hjemme der og vi blev buden ind og drikke vin og spise kjæx. Det var den peneste kahyt jeg endnu har været i. Så sad vi en stund og gik så ombord i "Island", tænte lampen og stuerten havde gjort pent rent. Vi gik da i Penterie og skulde sjære pølse, skinke, ost og forskjelligt til gjæstene kom. Vi tog frem nødder, confekt, rosiner, kage og så kom de straks. Det lag bestod af Valkvist med frue, Holstad "Susanne", Blikfældt "Adelgunde" Drammen, Guldmundsen "Anna" og de to andre Capteiner og jeg. Vi drak først vin og konfægt og spiste så til aften the og øl og smørrebrød af alle slags og så todi bagefter så vi blev rallendes til kl. 2. Gjertsen sat mig ombord.

Løverdag 6te var jeg ombord om formid. Om eftermid. gik jeg og Theodor iland. Vi var hos slagteren, Skibshanleren, Grønsagm. og han gik på Consulate og jeg var hos skibsh. Og så kom Gjertsen ind og vi gik opover og skulde møde ham, men han kunde ikke komme før kl. 7. Så gik vi ind på hotel Pettersburg og fik Cocolade og så gik vi ned igjen hvor vi mødte ham hos Grøns.h. og vi fik sammen vore sager og vi gik ombord. Gjertsen gik op og spiste.

Søndag 7de var det pent veir og jeg var ombord til kl. 4. Da gik jeg og styrmanden iland. Vi gik først over en tur og ned til skibsh. igjen. Da mødte vi styrmanden og 2den styrm. på

"Runeberg". Vi gik opover en tur og var inde hos en Conditor og spiste kage og drak Cocolade og vi gik nedover og ombord kl 8 1/2.

Mandag 8de var jeg ombord om formid. og vi skulde da gå på reden. T. var iland og kom ombord til midd. Flaget blev heiset kl. 1 og dampskibe kom snart og skulde trække os ud. Gjertsen kom da ombord og hentet den hvide katunge, som han sendte sin mand ombord med, og han blev til vi gik. Dampskibe trakkede os da ud på reden og vi kom ud og ankrede til kl. 3, og nu fyrede vi i kaminen, så vi sad godt og varmt og fik vor Caffé. Da kl. var 6 1/2 kom Gjertsen roende ud til os på reden og han fik varme sig ved vor kamin og vi drak Skjænæver-todi og røgede, pratede til kl. 1 1/2 om natten og så roede han iland.

Tirsdag 9de var det nydelig veir. Da vi havde glemt noget at købe iland, skulde styrmanden og jeg gå iland og udrette det. Kl. 9 1/2 om formid. satte vi afsted med to mand i skjækten, og vi kom snart ind. Vi var inde hos skibsh. og købte frimærker og vi gik op i byen og udrettet lidt og så gik vi nedover igjen. Vi mødte da Persen "Runeberg" og vi stod og talte da kom Gjertsen "Island" og Guldmundsen "Anna" og de spurgte da om vi vilde gå med på Pettersburg, men vi skulde ikke være lenge borte og vi takkede og sagde nei. Men så skulde vi hen på øvre hjørne og drikke vor afskedsskål og så tog vi følge ned til båden og sagde da farvel. Vi drog udover, vi i vor skjækte og de med færgebåd og så bar det ombord, som vi kom kl. 1. Om eftermid. havde jeg vask da jeg skulde blive færdig til vi skulde tilsøs.

Onsdag 10de var det pent veir og god vind. Kl. 4 1/2 om morgenen heisedes flag for lods og "Experimenta" kom straks og lods. Vi lettet da og gik og en mængde skibe var føre og agterud, og det bar udover. Vi sagde farvel til Cronstad og drog. Kl. 11 var vi ved fyrskibe og lods kviterede vi og vinden blev friskere og det bar afsted. Jeg holdt på med vaskingen og blev færdig om eftermid. Da begynte det at regne

stærkt som holdt på indtil jeg gik tilkøis kl. 9. Da var vi midt mellem Narvø og Sommerø.

Torsdag 11te var ligedan veir og vinden bidevin, så vi kunde strække. Kl. 3 om morgenen paseredes Hogland ³⁾ og vi satte udover ifølge med nogle skibe, men kl. 4 1/2 om eftermidd måtte vi vende og nu holdt vi på med krysing om natten. Om aftenen var det kuling og sø.

Fredag 12te ligedan veir. Vi holdt på at kryse og fik kl. 11 en styg byge med hagl og vind. Den første haglbyge vi har sæt i høst. Vi er tvers af Koskjær ⁴⁾ og holder nu på opover om aftenen en storm.

Løverdag 13de ligedan veir. Vi er nu udenfor Narvø og holder på opover, temmelig storm.

Søndag 14de også modevind, men ikke fuldt så meget storm. Vi holder på at kryse opover mellem Pacerot fyr og Jusaribok og vendte nu kl. 4 eftermid. Længtelig er det idag det er ikke at gå og spadserie i Cronstad blandt venner og kjendte. Nu har vi forladt dem og givet os på vei til det fortryllende Grangemouth. Vi tænker ikke bare tilbage på Cronstad, men vi tænker også hjemover på vore der. Hvorledes de befinder sig. Midt på havet er vi og ligger og svalker mellem Rusland og Findland, men vore tanker er heller ikke stille. De løber uafbrudt frem og tilbage. Vi synger og læser fordriver tiden så godt som mulig. Nu har vi sat mer seil og venter god vind. I nat var jeg ude på dækket og spaserede af og til. Få seilere at se. Nu vil jeg gå tilkøis. Kl. er 10.

Mandag 15de. Endnu holder vi at krysse. Det er bare storm syd vest, modevind, det ryger over, som rennefog. Nu tages bramseile og et skib ser vi tæt i læ og et stort dampskib til

---

³⁾ Hogland: SûrSaari, øy i Finskebukta.

⁴⁾ Koskjær: Øyer i Finskebukta.

lovart. Det er nu ud at ..... i erter og flæsk til midd. Om eftermid. kulede det på så om aftenen var det en rygende sø og storm og haglbyger så det har været uhyggeligt i nat.

Tirsdag 16de også modevind med byger og storm og søgang. Nogle skibe er her at se, som ligger også og basker med storm, som os. Vi afvenserer lide, vi er lige ud for Odensholm og sætter opover til Dagerort.

Onsdag 17de. Idag har søen lagt sig lidt så vi har sat storseil og afvenserer opover. Vi ser nogle få skibe rundt os og kl 1 eftermid. så vi til lovart et dampskib, som kom slæbene med et vrag, en skonert som mastene var brægt på. Kunde vi bare få lidt vind så vi kom lige forbi Dagerort. Om eftermid. ble endelig vinden så rum at vi seilede op og stygge byger havde vi, men kl. 9 aften lykkedes det os at seile forbi Dagerort. og vi kunde da falde lidt så vinden ble bedre for os. Vinden var da nok så god, men især på morgenen var det nogle frygtelige byger med hagl og sne så kludene fløi ..., men vi seglede for god vind da.

Torsdag 18de. Det er fremdeles god vind, men stygge byger af og til. Vi seiler nu nedover til Gotland. Vi har nogle seilere for og andre agter. I eftermid. har vi haft en stor snebyge, så vi fik sne-fænder på dækket. I mørkningen såes Gotland fyrstårn og i nat har vi passeret det.

Fredag 19de. Pent veir med frisk god vind, så vi satte nu nedover til Øland. Flere skibe i sigte, så det er morsomt at være på dækket, men det er så koldt. Om aftenen passerede vi nogle fiskerbåde fra Øland og det er sjældent pent måneglans og en liden fin bris. I nat har det været mere stille.

Løverdag 20de. Idag er det lide vind og modevind. Vi holder nu bidevind og styrer lige på sydpynnten af Bornholm. Flere skibe er tæt ved os på begge sider. Pent veir. Om aftenen friskede vinden og vi gjorde en baudt og skulde gå nordenom Bornholm.

Søndag 21de. Pent veir, men frisk vind og stik modevind. Nu seiler vi ned på nordkanalen af Bornholm med en svær bausjø. Kl. er 10 1/2 form. og når vi tænker os hjemme da er det midt i den tid da de kjære, kjendte Høivaags kirkeklokker har lydt for at drage folk sammen til Gudstjeneste. Og vi er også vist i deres tanker, som de er i vore. De ved vi er på søen, men ikke hvorhenne. Det er så længtelig i søen om søndagene og ligge og baske med modevind. Men nu venter vi snart god vind, som skal fort drage os over til Grangesmouth, som er nu vort bestemmelsessted. Nu er det snart middag. ... Eftermid. morede vi os med læse, skrive og prate så godt vi kan. Jeg var på dækket om aftenen i nydelig månelyst og kl. 10 gik jeg tilkøis.

Mandag 22de strakkede vi opover til Droydens fyrskib der var vi om aftenen kl. 8 og da blusede vi efter lods, som kom en 1/2 time senere og han troede da det gik an at gå gennem renden. Vi forsatte da, og jeg satte mig til at skrive hjem, som jeg blev færdig med kl. 10 1/2. Vi holdt på, men det var så lide vind. Kl. 1 var vi igjennem og lods kviterede os da. Vi seilede nu opover til Helsingør som skal ligge 300 a 400 skibe til ankers, men vi rak ikke helt op og blev liggende tæt nedenfor i ganske stille til morgenen.

Tirsdag 23de. Vi ligger nu ganske stille og kan se op til Helsingør alle skibene. Nu er kl. snart 10 og nu begynder vinden at friske lidt så skibet begynder at flytte sig lidt, så vi muligens kunde komme op. Vinden frisker nu pent og vi seiler opover. Fra 11 til 12 seilede vi op mellem alle skibene på Helsingørs red. Her ligger ganske fullt, så det er ondt at komme frem, men nydelig at se. Byen lige frem for os og reden så fuldt af skibe. 300-400 at seile imellem, nu er kl. 12 midd. og vi passerer opover forbi Helsingør og Kronborg, og sætter nu opover til Kullen. Vinden er så vi trækker dem op. Kl. 8 paserede vi Kullen og det går nu for Skagen.

Onsdag 24de. Pent veir, men ganske tågelagt, så vi kan ikke se

noget ifra os. Vi bruger tågelur. Vi ser nogle få seilere, men mest stimbåde nu tågen har lettet lidt. Nu er kl. 12 midd. og vi passerer just fyrskib Læsø "Trindelen" og nu seiler vi opover til Skagen med pent bidevind. Jeg har idag holdt på at rulle duge og lommetørklæder med en høvlestok og ruldt på et stietrin. Kl. 4 passerede vi Skagen og nu tiltager storm og søgang, og nu bliver det den sorte nat. Vi satte nu vor kurs Torungene.

Torsdag 25de. Kl. 10 havde vi land i sigte og da praiede os en lodsbaad fra Lyngør. Vi satte nu opover og fik kjending ved Sandø nu er vi tæt ind ved de norske fjelde. Vi praiedes atter af lodsbaader fra Tvedestrand og vendte nu og sat udover igjen. En mengde skibe er her rundt og jeg har således tælt op 28 som arbeider ligesom vi, lidt sø er det. Kl. 3 hilsedes (?) med Arendals lodser vi holdt det krysendes opover.

Fredag 26de ganske tågelagt så vi måtte bruge tågeluren. Vi kunde ingenting se til land og viste ikke hvor høit vi var. Kl. 1 eftermid. kom lodsbaad til siden og det var kjendte fra Brækkestø. Vi fik da høre til de hjemme og vi vilde ikke gå ind med skibet. Så forlod de os igjen. Vi gik bault på søen igjen, da vi nu kunde se Tronderøholmen. Vi sætter nu på søen. Kl. 2 1/2 vi stod udover til kl. 12 midnatt. Svær sø og mange seilere om aftenen, så det var stygt.

Løverdag 27de. Idag ligedan veir. Kl. 9 morgen kom lodsbaad til siden og det var fra Gamle Hellesund og vi holdt på over til Oxø. Tåge og høi sø. Kl. 11 kom lodsen atter til og praiede os. Det var fra Flækerø og nu så vi Oxø fyrtårn og vi gik bault. Atter kl. 1 talte vi med Rannesunds lodser, vi står nu udover. Det er ikke hyggelig til søndag at ligge ude i uveir og modevin, men så er sømandsstanden. På aftenen blev det mere og mere hav og vi vendte to gange denne nat, ingen kjending havde vi.

Søndag 28de. Samme slags veir, tåge og sø. Da kl. var 10 såes

land på le baug, men så tågetygt at vi ikke kunde kjende os. Vi gik da hurtig baudt og satte udover, men nu besluttedes det at bære af for Brækkestø, da det ikke så ud til forandring på vinden og vor proviant minkede så stygt. Kl. 11 1/2 styredes øst og flere seil blev sat til og vi lensede nedover en frisk bris og sø og om muligt vil vi have lods og komme ind i aften. Kl. er nu 2 og det er søndag, altså den tredie søndag vi er i søen siden vi spaserede i Cronstadts gader og parker. Blandt så mange norske og kjendte søfolk. Vi lå udover til kl. 12 midnat, en svær sø. Kl. 5 om morgenen lænsdede vi nedover og satte indover. Da det blev lyst ventede vi at se Brækkestø, men isteden så vi kl. 11 Grimstad.

Mandag 29de. Altså så vi kl. 11 formid. Grimstad og vi gik nu baudt og satte opover igjen. Kl. er 1 eftermid. Vi holdt på med at krydse opover i en rygende storm. Kl. 4 talte vi med Håe lodsén, som vilde have os til at gå ind på Gros, men vi vilde ikke. Vi krydsede opover. Vi var nu ret udfor Homborgsund, natten tiltog med kuling og vi holdt på, vi vilde op til Brækkestø.

Tirsdag 30te. Kl. 5 morgen så vi land oppe ved Bræk. og nu så vi snart lodsbaad, som kom til siden kl. 8 fra G. Hellesund. Vi tog lods ombord og bestemmelsen blev Hellesund at gå ind på. Nu er kl. 12 og vi er tæt indved skjærene. Kl. 1 lå vi på bestemmelsesstedet og nu spiste vi først middag og så begyndte de at fortøie. De blev ferdig til Caffé og så gjorde styrmanden sig klar til at gå med os hjem og vi tog på vei, roede i vor skjægte lige til Kvanes og der var vi oppe og drak Caffé og så satte styrmanden os til Skibustad og vi tog på vei hjem. Det var nu mørkt og vi havde en tung kuffert at bære, så det blev stridt, men vi nåede hjem kl. 8 aften. Da var jeg atter hjemme fra min søtur.

Det var sommeren 1888.

Lina Wallesverd

Oline K. Madsdatter Wallesverd
gift Isefjør
(ble kalt Lina)

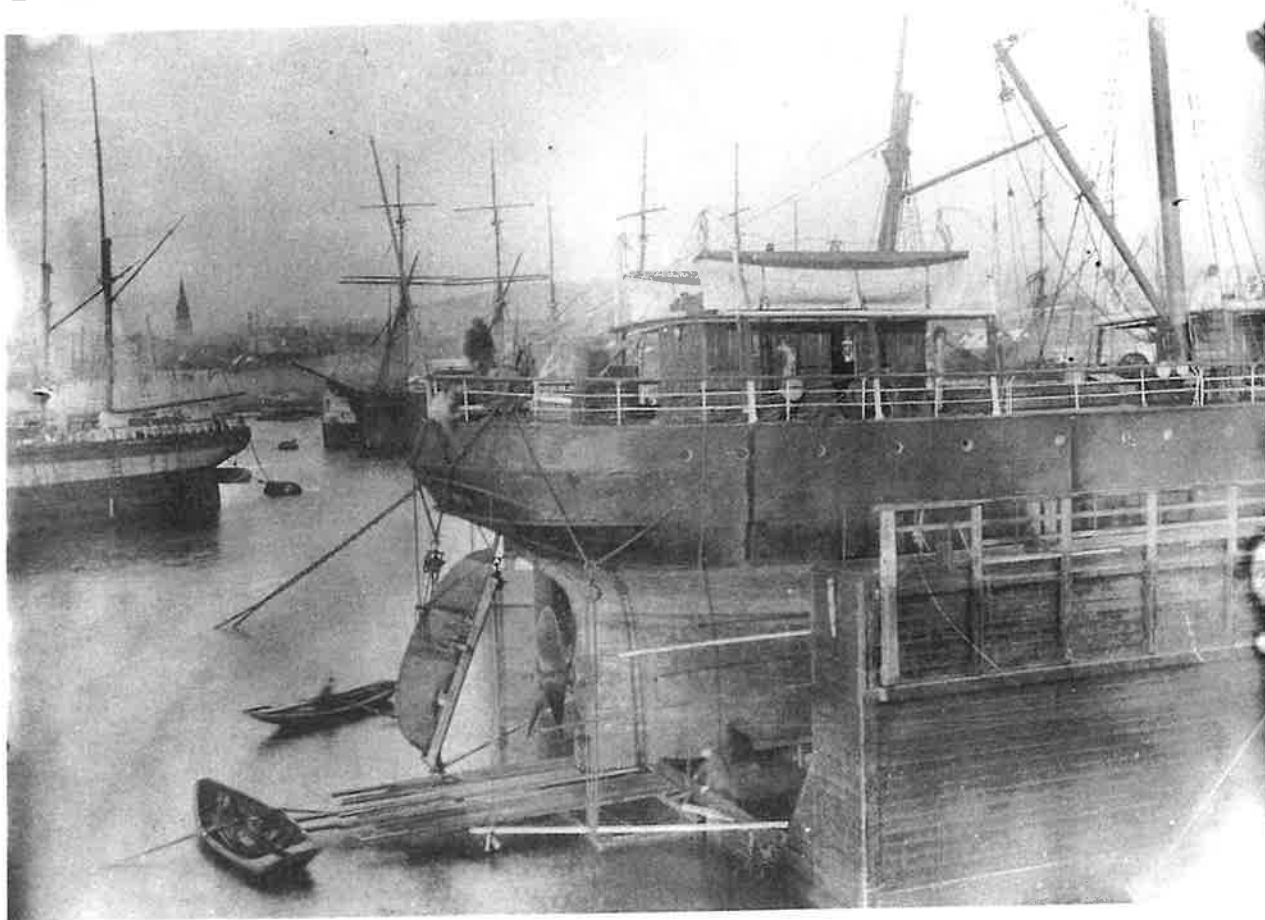

Theodor A. Madsen Wallesverd

Lina Isefjærs hjem i Lillesand

D/S "PROSPERO" dokksatt , Nylands Mek.Værksted, Christiania, i 1890-årene. Bildet viser rorsjau.

Mens Lina Madsen sitter ombord i "HERCULES" og skriver dagboken, skjedde følgende med d/s "PROSPERO":
(Sitat fra Morgenbladet)
Østlandske Lloyds Newcastle- dampskib "PROSPERO" kolliderte i følge en beretning i Morgenbladet - nat til søndag den 26 August 1888 i rute fra Newcastle med et ukjent barkskib og faaet ubetydelig ovenbords skade agterud om styrbord.
Sammenstødet skede i stærkt taaget veir kl.9 aften. Dampskibet gik til dels med 1/4 a 1/2 fart. Signalpiben anvendtes uafsladelig, imedens udkiksmanskabet og de på kommandobroen værende officerer og rorgjænger intet signal hørte fra seilfartøiet, forinden det med sin boug ragede over "PROSPERO"S styrbord side. Stødet vakte sevfølgelig megen bestyrtelse ombord med skrig og spetakel fra kvinder og børn. Alle køier vare fulde. Uroen lagde sig dog snart. Blandt passagererne var man meget takknemmelig mod kapteinen der ved strax, da han fik øie paa seilskibet i taagen, at give fuld fart forover forhindrede , at stødet rammede dampskibet midtskibs. Til kapteinen have de passagere, der medfulgte hid, overgivet en adresse saalydende:

Hr. Kapt. Wm. Holbye!

Undertegnede passagerer tillade sig hjertelig at takke Dem for den aandsnærværelse og konduite, som De udviste ved sammenstødet i Nordsøen den 25.ds. , der næst Guds hjælp er aarsag i at vi nu kan have den glæde at frembære for Dem vor tak og ønske om fremtidsheld"

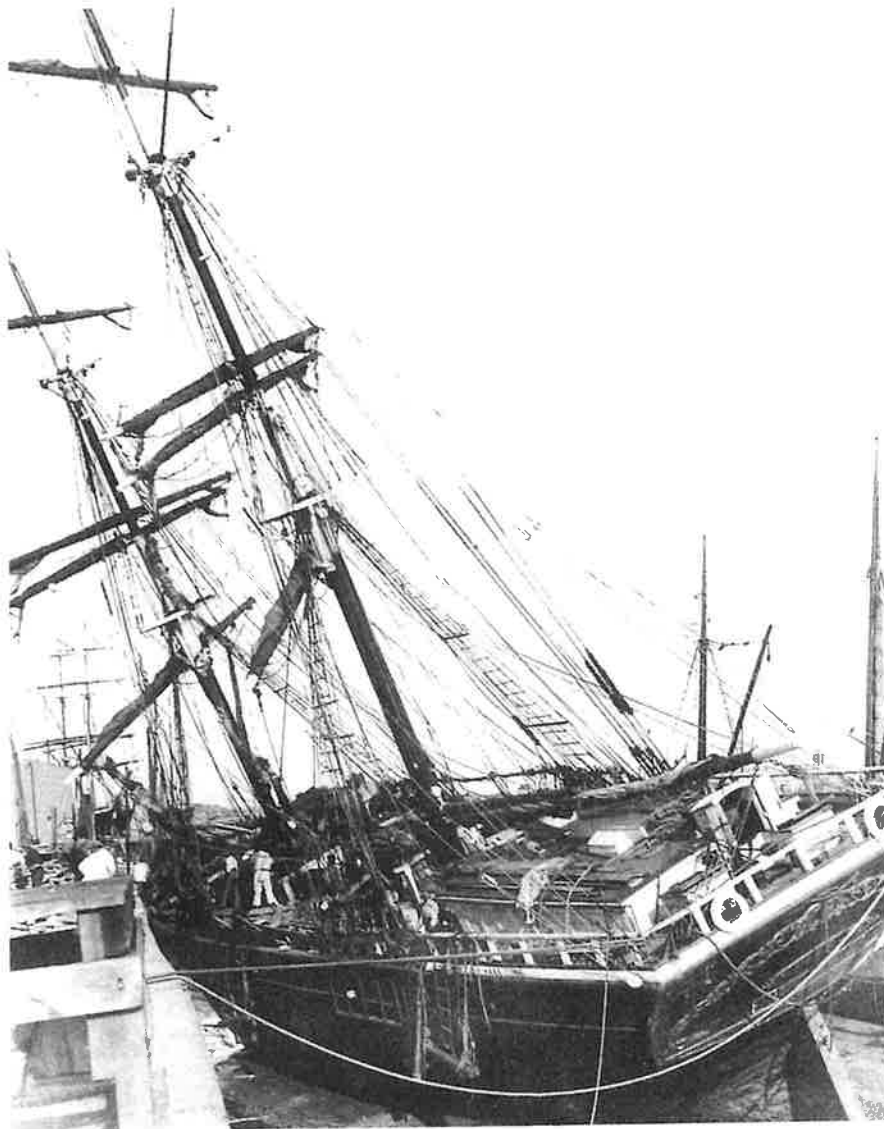
D/s "PROSPERO" den 27.de August 1888.

S.H.Lundh Fred. Olsen E. Eger E. Storm F. S. Grønneberg
J.C. Darby L.K. Foss P.Klem Burnett Brigs L.Ritchie
Emilie Foss Christian Hauge Laura Olsen

"HERCULES"

Bark , bygget i Finland 1844. Lengde 120 '3" Bredde 32'4"
 Dybg.18'8".440 ton dw. "HERCULES" fullførte den første finske
 jordomseilingen, kaptein Peter Gustav Idmannin, dengang
 registrert i Jakobstad. Gikk fra Jakobstad oktober 1844
 Marseille 16.12.1844 , Rio de Janeiro 24.12.1845, Tahiti
 16.10.1846, St.Helena 03.06.1847, Rotterdam 11.08.1847
 Jakobstad september 1847.
 Reg.i Det norske Veritas 1883, rederi J.Larsen Kristiansand.
 Kapteiner: 1883: T.Jacobsen,1887: P.Foss, 1888: Theodor A.
 Madsen. Th.A. Madsen oppført som fører av skuta fra 1888 t.o. m.
 1896. Nedrigget til lekter i 1896.
 Bildet etter originalmaleri i Jakobstads Museum, Finland.

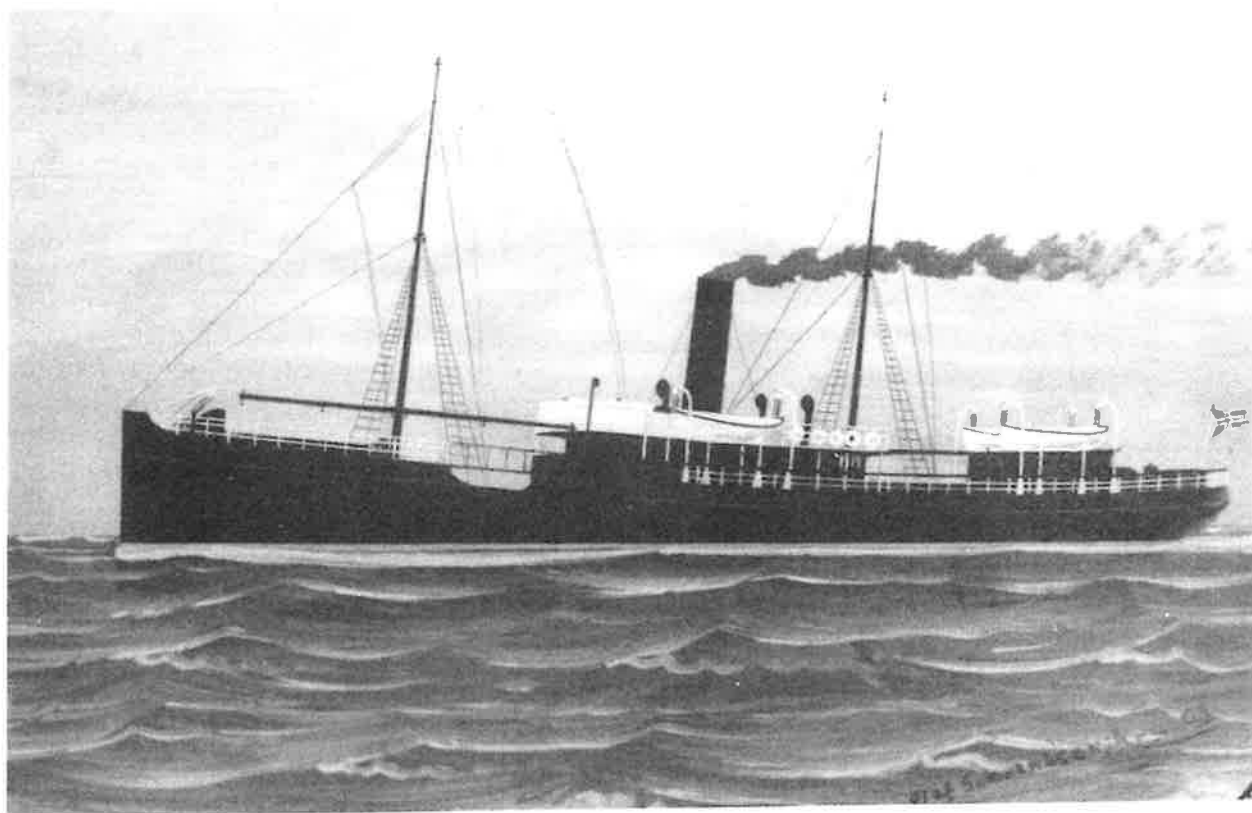
Brigg "HANS GUDE" , fotografert i Shoreham, England, 1903, hvor den kom med splittved fra Gævre . Briggen står i mudderet på lavvann, tok ingen skade, skjønt den lå med fokkerøstet mot "gaten". Kaptein Jørgen Martinsen Dahl håpet nemlig på å slippe gjennom "gaten" før lavvannet. De andre skutene vi ser på fotografiet er alt kommet i dokk. Forå komme opp gjennom "gaten" til dokken måtte man først gjennom "gaten" til "barren" . "Jeg hadde selvsagt ikke lagt briggen der hvis jeg ikke hadde trodd vi skulle ha kommet helt inn," sa kaptein Dahl. (Fortalt til major Isachsen 1.august 1937 i Fredrikstad).
"HANS GUDE" endte som lekter i Fredrikstad.

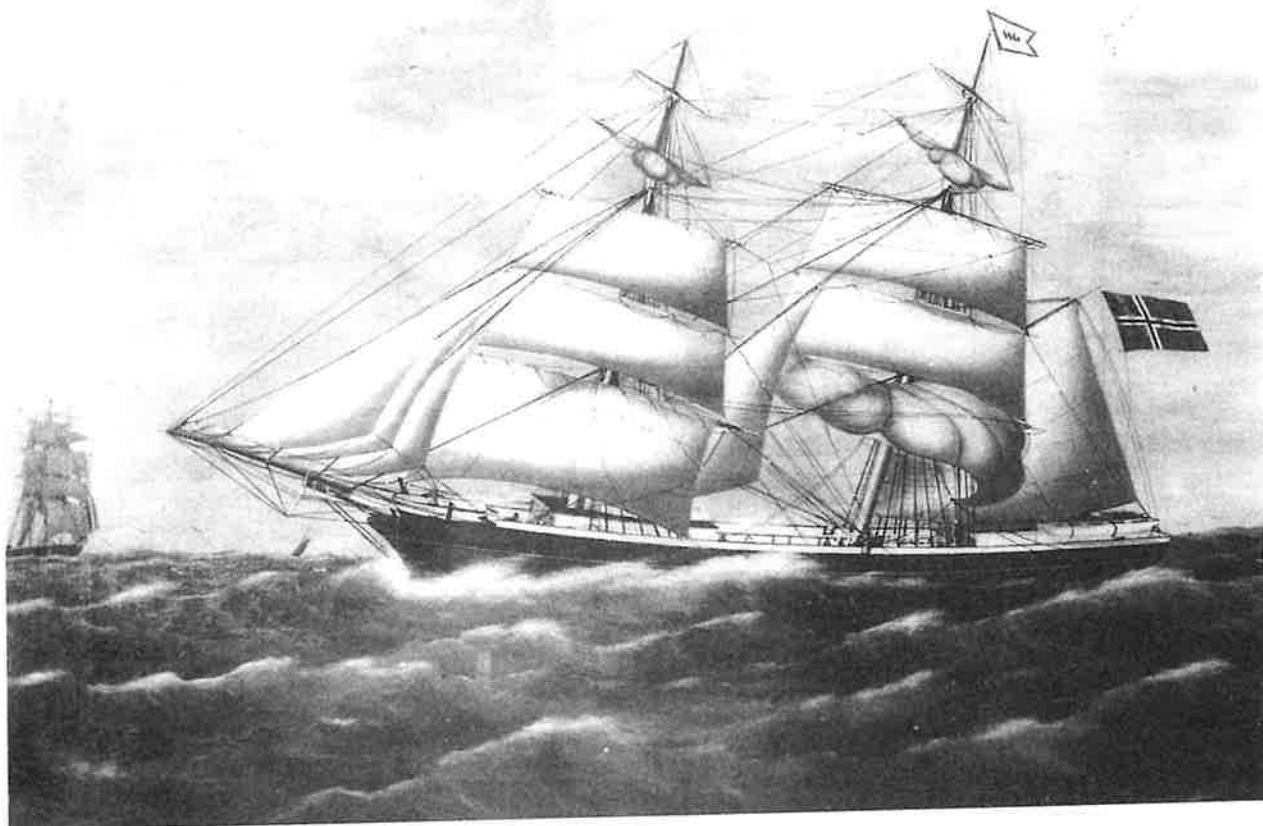
Bark "JASON" bygget 1871 i Risør. Foto e. maleri. Her på bildet er Capt. E. J. Christensen skipsfører. Legg merke til flagget med "sildesalaten" eller unionsmerket. Noen nasjonalistiske norske kapteiner strøk unionsmerket, med den følge at de fikk trouble med svenske konsulater eller myndigheter i fremmed havn. Enkelte steder gikk det på nevene løs. (ref. Kjell Rosenberg).

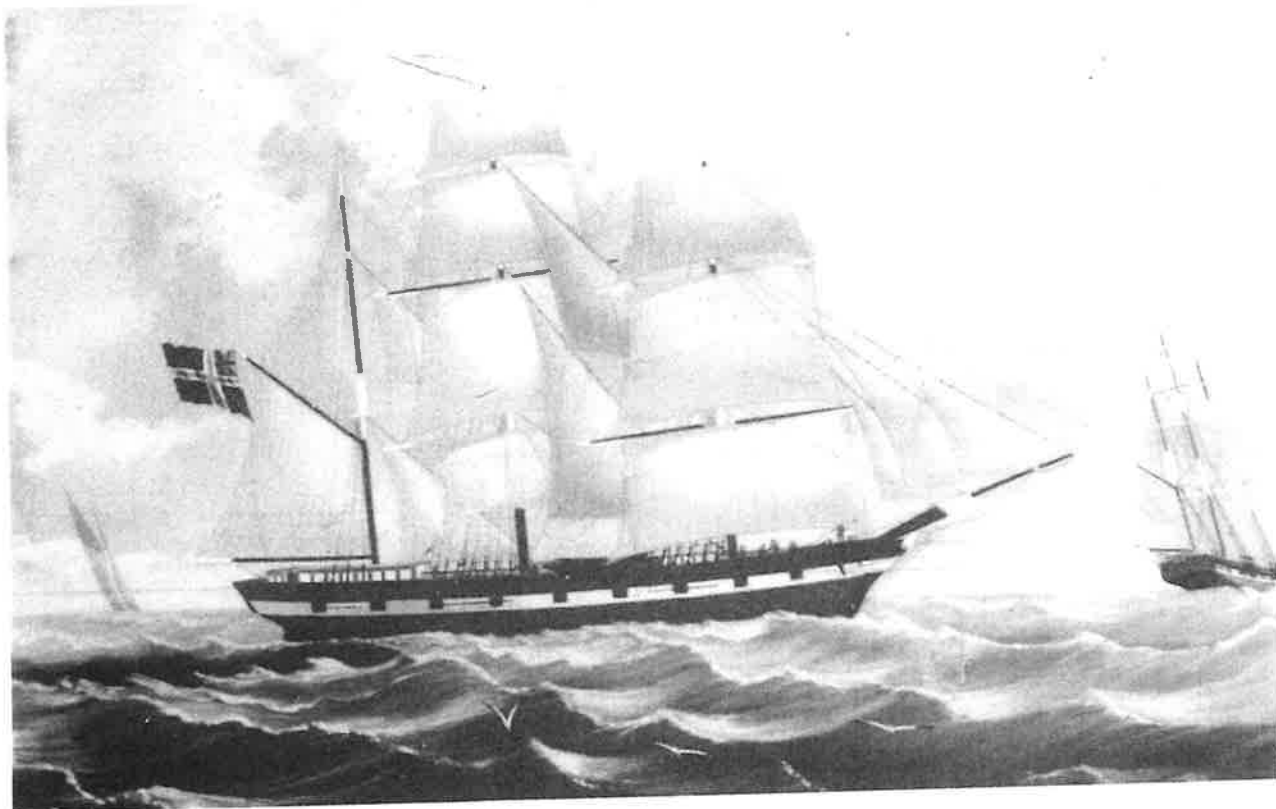
Bark "ROCK CITY" 824 ton dw. bygget 1868 i Quebec, Canada. Opphevelsen av den britiske "Navigation Act" i 1848 førte til en rekke oppkjøp av kanadiske skip til Norge. Disse kanadisk bygde seilskutene - oftest barker - ble blant sjøfolk kalt "en Nova Scotia-man". Da bildet ble tatt var G. Gjersøe, Christiania, reder.

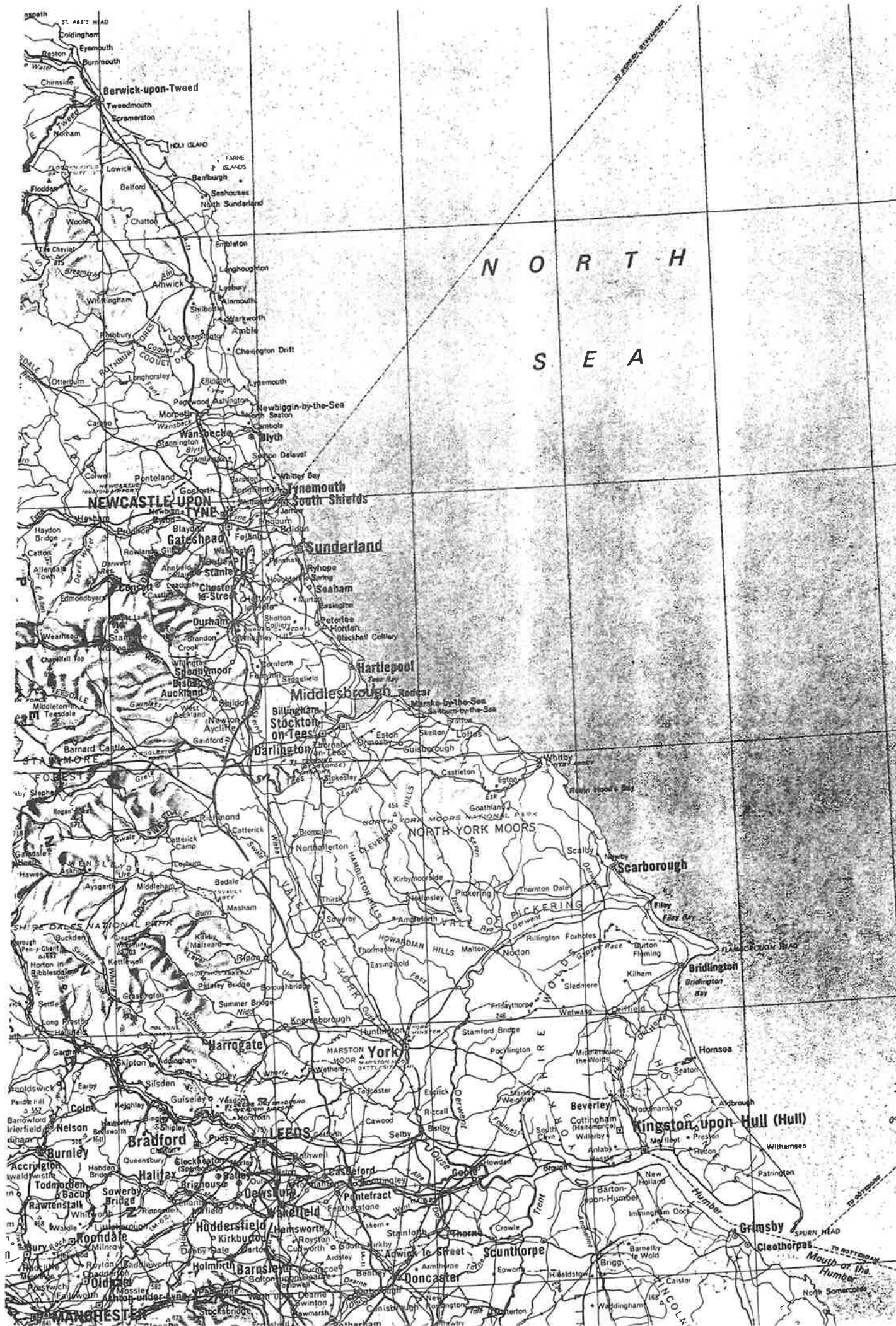
D/S "PROSPERO" av Christiania. Passasjerdampskip i rutefart Christiania - Arendal - Newcastle - og retur. d/s "PROSPERO" bygget i Hartlepool 1870, rederi Østlandske Lloyd, 696 ton dw. Bildet er etter maleri av Olaf Gulbrandsen, 1909.

Brigg "HANS GUDE" bygget 1862 i Grimstad. 140 kommers lester. Briggen er oppkalt etter professor Hans Gude (maleren) som var sønn av Ove Gude, sorenskriver i Lillesand rundt 1860. Fotografert fra originalmaleri, Sjømannshjemmet i Grimstad.

Bark "TRUDVANG" bygget 1863 i Grimstad. Rederi O. Jørgensen m.f. Kaptein A. Jacobsen (vanlig med navn fra norrøn mytologi i slutten av forrige århundre, Trudvang = Tors bolig.)

One centimeter represents 30 kilometers.
One inch represents approximately 47 miles.
Conic Projection, 1 to Standard Parallels

3 seilskip i Norge (1974), alle skoleskip, med følgende data:

Navn	Christian Radich	Sørlandet	Statsraad Lehmkuhl Tidl. Grossherzog Friedrich August
Type	3 m. fullrigger	3 m. fullrigger	3 m. bark
Byggested og år	Framnes, Sandefjord 1937	Høivold, Kristiansand 1927	J.C. Tecklenborg Geestemünde 1914
Brutto registertonn	676	577	1701
Lengde m	59	53	79
Bredde m	9,8	8,9	12,6
Dybde m	4,9	4,9	6,5
Motor hk	220	240	400

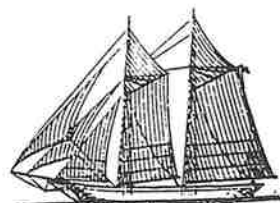
SLUPP (KUTTER)

JAKT

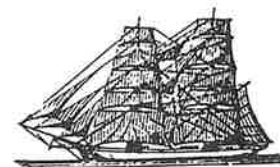
GALEAS

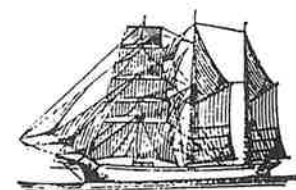
FORE-AND-AFT-SKONNERT

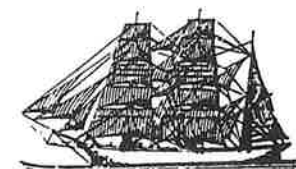
SKONNERT

BRIGG

SKONNERTSKIP

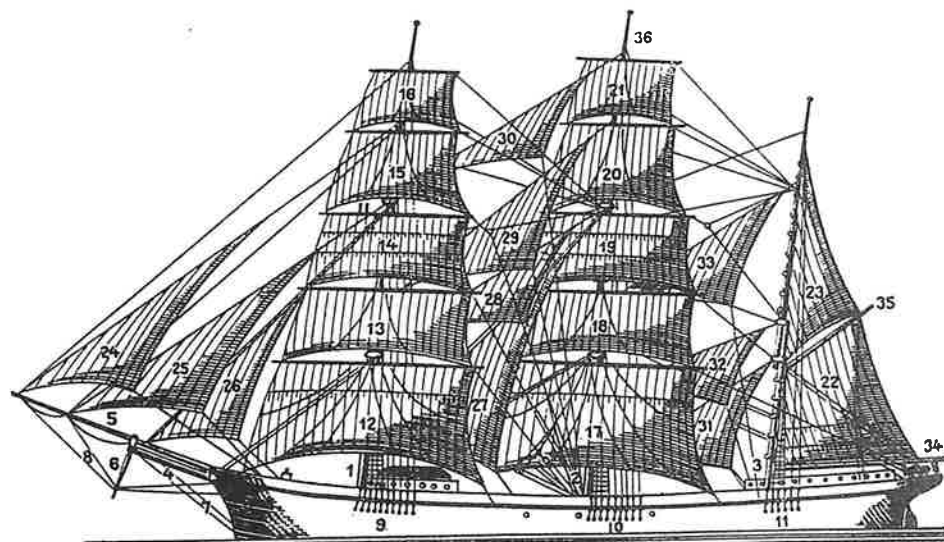

BARK

FULLRIGGER

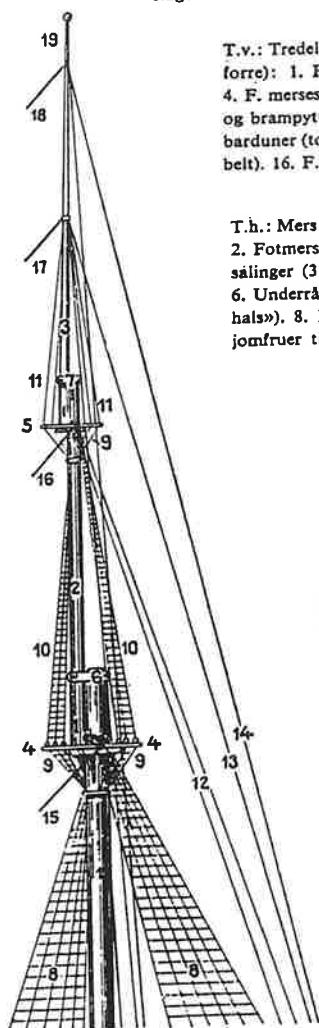
SEILSKIP

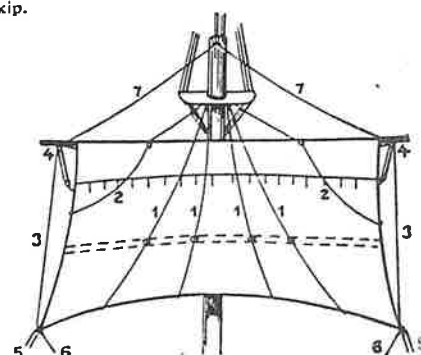
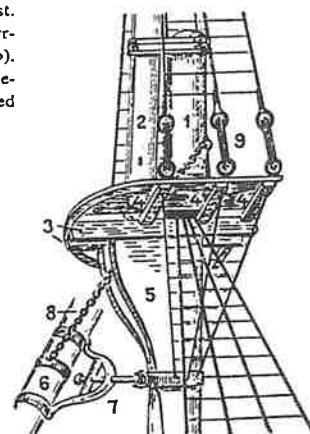
Over: Rigg og seil på en bark, (F. (f.) = forre; St. (st.) = store). Se også ill. av mast. 1. Fokkemast. 2. Stormast. 3. Mesanmast. 4. Baugspriyd. 5. Klyverbom. 6. Dolfin (martingal). 7. Vaterstag. 8. Klyverstag. 9-11. Fokkerøst, storøst, mesanøst. - Skverseil på fokkemasten: 12. Fokk. 13. F. stomp (f. undre mersseil). 14. F. mersseil. 15. F. bramseil. 16. F. røyl. - På stormasten: 17. Storseil. 18. St. stomp (st. undre mersseil). 19-21. St. mersseil, st. bramseil, st. røyl. - Seil på mesanmasten: 22. Mesan. 23. Gaffel-toppseil. - Stagsseil: 24. Jager. 25. Klyver. 26. F. stenge-stagsseil. 27. St. stenge-stagsseil. 28-30. St. mellom-, st. bram- og st. røyl-stagsseil. 31-33. Mesan stagsseil, mesan stenge-stagsseil, mesan bramstagsseil. 34-35. Mesan bom og gaffel. 36. Kaltopp.

T.v.: Tredelt («fullrigget») mast med stående rigg. - På en fokkemast er benevnelsene (F. = forre): 1. F. undermast. 2. F. mersseil. 3. F. bramseil (øvre halvdel, F. røylstang). 4. F. mersseil (med mers). 5. F. bramseil. 6 og 7. Eselhoder. 8. Fokkevant. 9. Mers- og brampyttingvant. 10. F. stengevant. 11. F. bramvant (kan ha vevlinger). 12. F. stengebarduner (to til hver side). 13. F. brambarduner. 14. F. røylbarduner. 15. Fokkestang (dobbel). 16. F. stengestang (dobbel). 17. F. bramstang. 18. F. røylstang. 19. F. kaltopp.

T.h.: Mers med rigg og underrå. 1. Topp undermast. 2. Fotmersseil. 3. Langsaling (2 stk.). 4. Tversalinger (3 stk.). 5. Bærekner for 3 («kjakebein»). 6. Underrå (fokkerå, storå). 7. Rakke (med «svane-hals»). 8. Hanger (fast dreierop). 9. Taljerep (med jomfruer til stengevantet).

Nederst t.h.: Underseil med løpende rigg. 1. Buk-gordinger. 2. Nokk gordinger. 3. Gitauer. 4. Revthaljer. 5. Skjøt. 6. Hals. 7. Topplenter. - 1, 2, 3 og 4 fortsetter med klapp-løper til deks. Se også plansje Krigsskip og ill. Skoleskip.

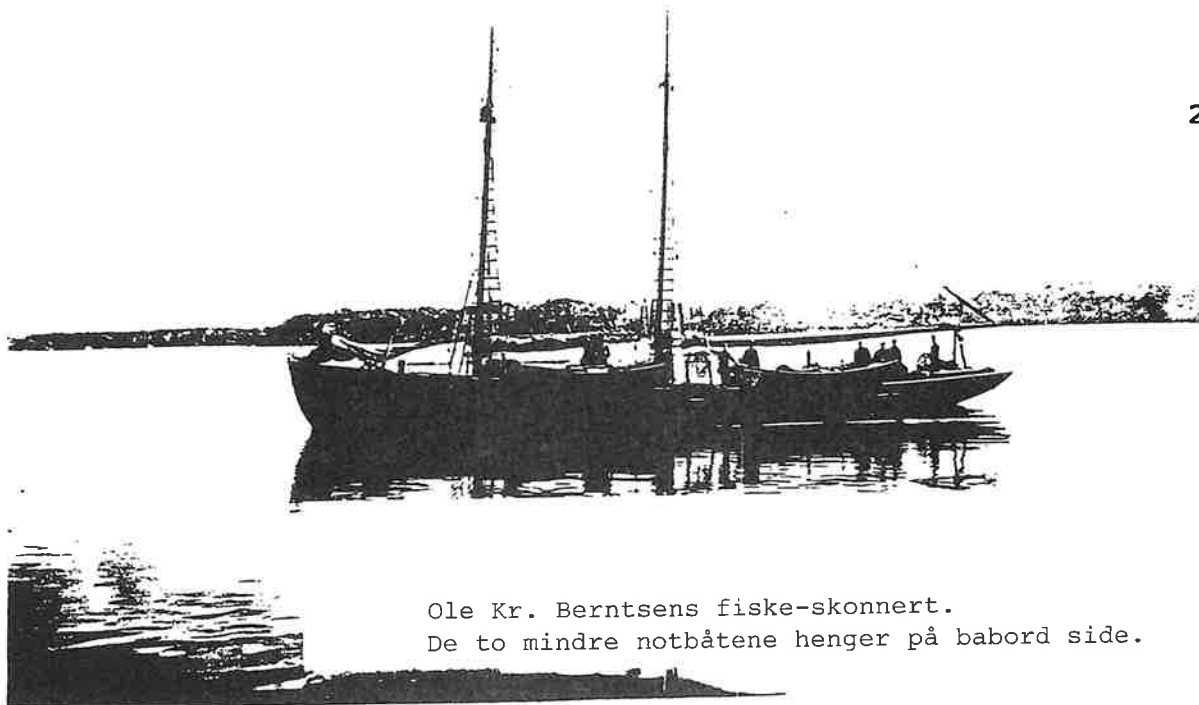
HØVÅGFISKERE I USA

At Høvågfolk har drevet fiske til matauk og som yrke rundt holmer og skjær og deltatt i sesongfiskeri ellers langs kysten og i Nordsjøen, er kjent for oss alle. For et par generasjoner siden var det også noen - kanskje flere enn en skulle tro - som livberget seg med å handtere garn, snører og annet redskap i fjerne farvann. Siden både fiskeslag og redskap kunne være annerledes enn de vi er mest vant med, kan det være interessant å få litt mer kjennskap til hvor og hvordan de drev det - og hvem de var disse som dro ut.

Florida - Cape May

En av bydas "pionerer" som USA-fisker var Ole Kristian Berntsen fra Ulvøysund. Faren druknet i forlis med losskøyta i 1892, og året etter dro Ole Kristian til sjøs som 14-åring med skuta "Guldregn". I 1905 slo han seg ned ved Cape May på Jersey-kysten som yrkesfisker. Han arbeidet seg opp til han etterhvert kunne kjøpe sitt eget fartøy, en stor seil-skonnert med 20 manns besetning. Den fikk navnet "Anne Marie" etter søsteren hans. De drev mest med not etter bluefish. Dette er en makrelliknende stimfisk som gjerne veier fra vel en kilo til 2-3 og jager etter sild, makrell og annen mindre fisk. Om sommeren trekker stimene nordover til New York-området, om vinteren lenger syd til Florida-kysten. Ole Kristian og hans mannskap - bl.a. broren Thomas som var kokk ombord - fulgte etter forekomstene og søkte snart havn i Jacksonville eller St. Augustine, Florida, snart i Cape May eller hjemstedet Wildwood, New Jersey. Innimellom drev de dorgefiske eller linefiske etter andre fiskeslag.

Ole Kristian byttet ut sin første skonnert med en som hette "Carrip", og hadde sist et fartøy han kalte "Welaid". Thomas og Ole Kristian reiste tilbake til USA etter et kort Norgesbesøk på 1950-tallet. Selv om de sikkert kunne ha trengt å hvile ut i alderdommen etter en hardbarket tilværelse, syntes de visst det ble for stille i uthavnen i gamlelandet...

Ole Kr. Berntsens fiske-skonnert.
De to mindre notbåtene henger på babord side.

Det Okhotske Hav

Nils Severin Nilsen og broren Antword fra Hellenes hadde som "sailors" havnet i San Francisco i 1906 - samme år det store jordskjelvet rammet dette området. De tok hyre på en fiske-skonnert som i sommersesongen krysset Stillehavet og drev torskefiske i Det Okhotske Hav, nord for Japan.

Fisket foregikk fra små enmannsbåter - jigger/dories, lokalt kalt flatboats eller skiffers - med årer eller et lite seil til framdrift. De var slik bygd at de kunne stues opp i hverandre på dekket av moderskipet under transporten til fiskeplassene. Redskapen var bunnsnøre med agn. Når moderskipet ankret opp på fiskebankene spredte fiskerne seg ut i sine dories - ca. 20 i tallet - inntil kvelden kom eller fangsten var såpass at det var på tide å få fisken ombord i moderfartøyet der egne folk tok seg av sløyingen og salting i tønner. Spesielt på forsommeren da det kunne være stor forskjell på temperaturen i luft og vann kunne tåken være plagsom og skape mange nervepirrende situasjoner før alle fiskerne var kommet trygt tilbake til skipet igjen. Tåkeluren på moderskipet var det hjelpemiddel de hadde til å orientere seg etter.

Noen år senere, 1916-1917 var Nils Severin med på "paune-fiske" på østkysten av USA.

"Paune-fiske" New Jersey

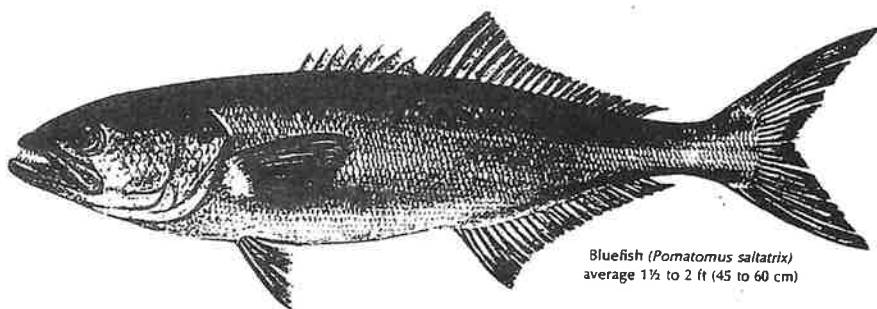
Fra innløpet til New York havn i nord til Cape May ved innløpet til Philadelphia i syd, strekker Jersey-kysten seg nærmest som en endeløs sandstrand. Mesteparten av veien ligger milelange, lave og smale sandøyer som en ytre barriere mot Atlanterhavet, med en seilbar kanal innenfor. Der er det for det meste broforbindelse til fastlandet fra midten av øyene, gjerne også fra endene hvis forholdene ligger til rette.

Det finnes en betydelig bebyggelse i småbyer på rekke og rad langs innsiden av disse øyene. I opprinnelsen var bosetningen vesentlig basert på fiskeri, men etterhvert har området fått mer og mer turistpreg, der folk fra de store nærliggende byområdene drar for å svale seg i brisen fra havet i de varmeste sommerukene.

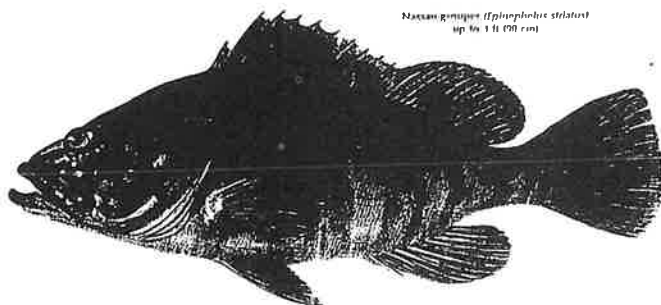
Det var her de fleste "høvdinger" havnet av de som dro "over there" for å tjene sine dollars innen fiskerivirksomhet. Langgrunna strekker seg gjerne kilometervis ut fra stranda før det skråner ned mot dyphavet, og i denne overgangssonen der atlanterhavsstrømmene passerer det mer stillestående vannet inne på grunna, samles gjerne yngel og smådyr som er føde for større fisk. Farvannet er derfor til tider svært fiskerikt.

BLUEFISH

Et av de viktigste
fiskeslag på
Jersey-kysten.

Bluefish (*Pomatomus saltatrix*)
average 1½ to 2 ft (45 to 60 cm)

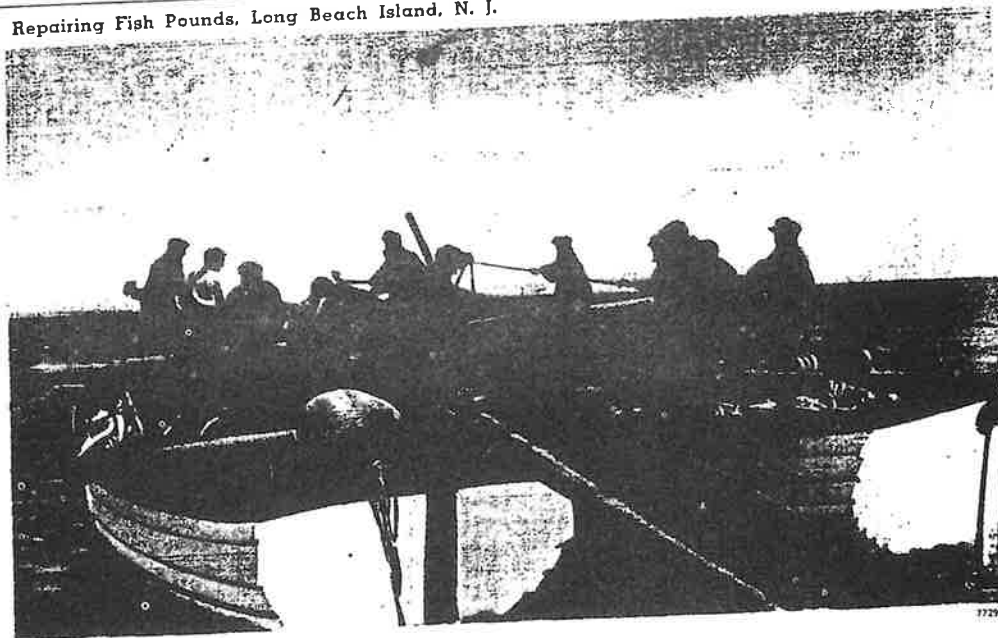
Nagusan group (*Epinephelus striatus*)
up to 1 ft (30 cm)

SEA BASS

En av de mange
varianter av arten
langs USAs østkyst.

Et av de mest effektive redskap brukt i første del av dette århundre var de såkalte "Pauner" (fishing pounds). Dette er et kilenot-lignende arrangement der fisken som trekker langs landet blir stanset av et ledegarn og ført utover gjennom en kile med åpning inn i en not som den vanskelig finner ut fra igjen. Garnsystemet ble strekt ut mellom kraftige hickory-påler på ca. 10-15 m dyp. Når disse pålene skulle settes på plass, ble de fraktet ut liggende på bjelker eller i stropper mellom to av de båtene som ble brukt til paune-fiske, ca. 25-30 fot. En etter en ble de lange pålene firt ned med den tykkeste enden mot bunnen der de skulle stå. Langs pålene ble det så firt ned et jernrør som det gikk en gummislange gjennom helt opp til båten. Der ble slangen koblet til en kraftig pumpe som bevirket at sanden ble hvirvlet opp rundt enden av pålen som etterhvert gled lenger og lenger ned i hullet. Når den ønskede dybde var nådd, ble pumpen stoppet, røret og slangen tatt opp, og sanden pakket seg snart rundt pålen og ga godt feste.

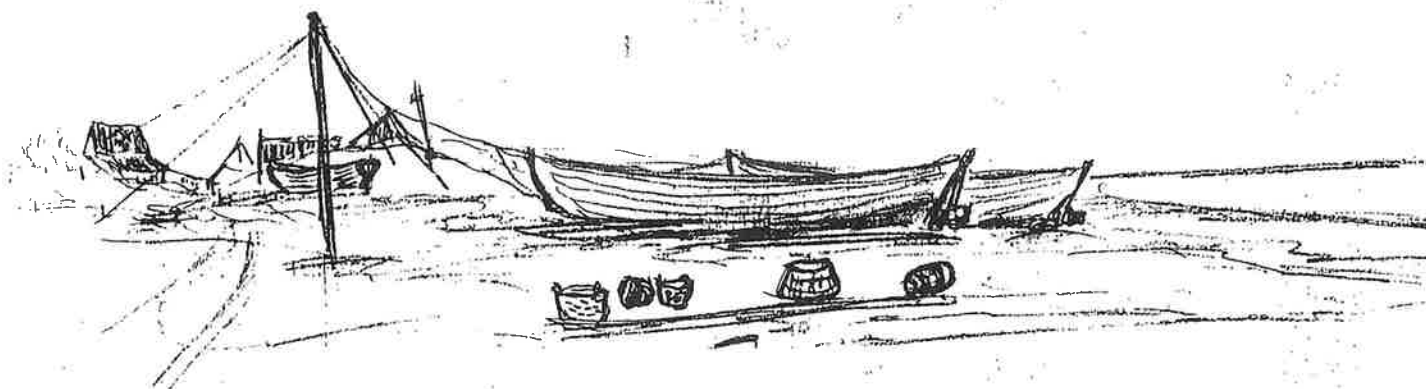
Repairing Fish Pounds, Long Beach Island, N. J.

Mannskapet i arbeid med utsetting av paune-påler.

Garnene ble gjerne satt ut for sesongen i mars-april, og fisket pågikk helt ut i oktober/november. Garnet ble ettersett hver morgen så sant været tillot, og nota tømt ved at mannskapet i en båt "tørket opp" bunnen av innernota slik at fisken samlet seg i et hjørne og kunne øses ombord i båten med hov. Fangsten kunne på en god dag komme opp i 50, kanskje bortimot 100 tønner fisk av forskjellig art og størrelse, bl.a. bluefish, sea bass, flyndre, torsk, butterfish, whitfish, makrell, menhaden (sildeart) og flere andre typer.

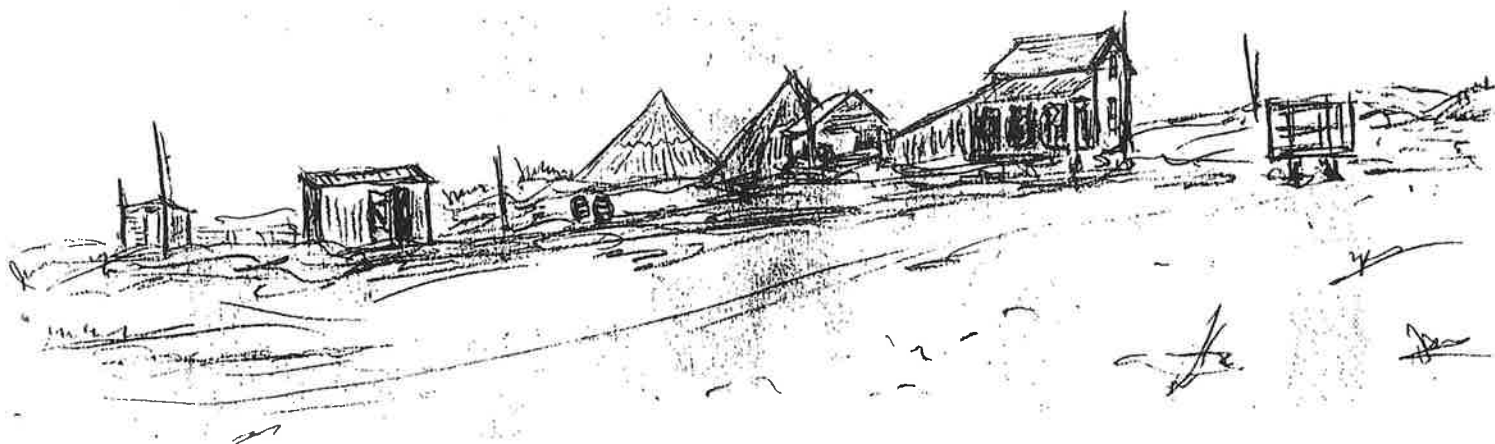
Med fangsten vel ombord i båten ble kursen satt rett inn på sandstranda utenfor landbasen oppe i sanddynene. Ved hjelp av taljer og tau, ruller og to hester ble så de forholdsvis flatbunnede båtene trukket inn på tørt land. Fisken ble straks sortert i store kurver som så ved hjelp av hestene - senere traktor - ble fraktet opp til nærmeste jernbanespor eller bilvei. Med en viss avstand var det bygd et skur og islager der fangsten ble veid og iset i tønner eller kasser før transporten gikk videre til de store markene i Philadelphia, Baltimore eller Fulton Fish Market, New York. Sløying eller annen bearbeiding av fisken utover ising fant altså ikke sted ute på stranda.

Paune-båtene ble taljet opp på tørre stranda mellom øktene.

Som oftest var det et lokalt selskap som eide redskap og utstyr og hadde kjøpt eller fått tillatelse til å drive fra et fastlagt stykke av stranda. I noen tilfelle hadde flere av de aktive fiskerne kjøpt seg inn med part i foretakendet mens det øvrige mannskap fisket på lott. Hvert foretakende hadde gjerne 1 - 2 pauner, noen få opptil 4 eller 5,. Det ble holdt en båt til hvert garnsett. Disse var gjerne 24 - 32 fot, nokså flatbunnet, ellers tilnærmet livbåtfasong og utstyrt med en flersylindret bensinmotor. Fem til sju mann bemannet hver båt. Eierne og formenn bodde gjerne i en av småbyene på innsiden av øya, mens mannskapet for øvrig, som ikke hadde skaffet seg egen bolig, var henvist til en simpel brakke (chantien) reist på peler like ovenfor der båtene ble dradd opp på stranda. Første etasje bestod av et spise- og oppholdsrom, og et avdelt kjøkken der kokken kunne tilberede måltidene. Utenfor var det en veranda med halvtak som ga skygge for stekende sommersol. Fra verandaen gikk også trappa opp til øverste etasje der det var innredet køyesenger etter behov. Her opptrådte gjerne lusa tallrikt i sengehalmen. Bygningen var gjerne kledd med shingel både på tak og vegger. Bortenfor boligbrakka sto stallen, et skur med halvtak og en eller to vegger til ly for regn og sol for hestene - inntil traktoren tok over ...

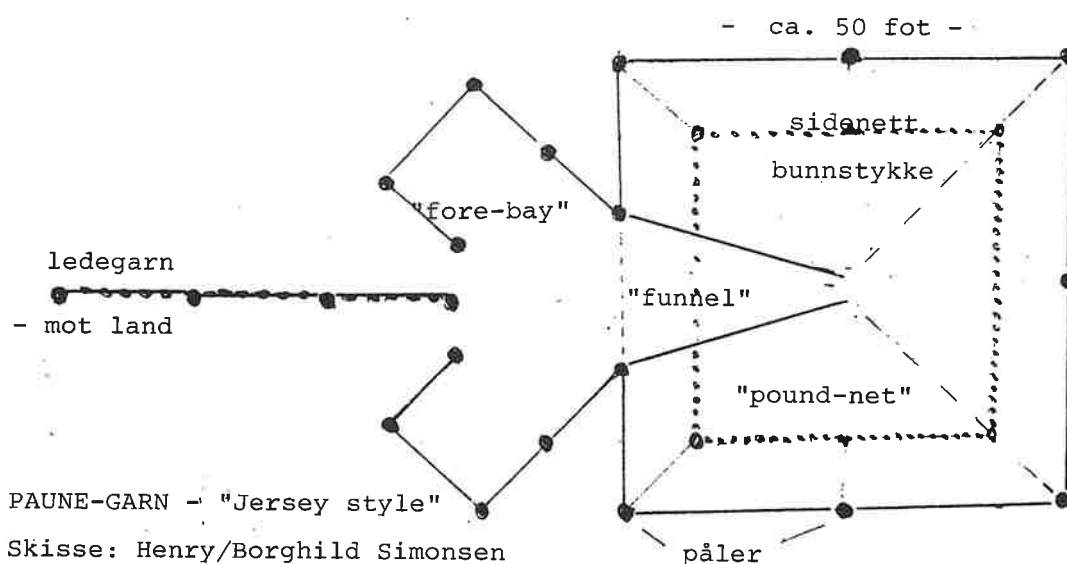
Den første tiden hadde noen av brukene egne islager, en pyramide dekket med sagspon og trelemmer. I tillegg fantes gjerne et par små skur til tauverk og annet redskap.

Paune-base på stranden ved Barnegat ca. 1915.
I le bak en sand-dyne var plassert boligbrakke (chantien)
hestestall, islager, og noen skur til redskap.

De "Høvdinger" vi har fått kjennskap til som deltok i dette fisket på Jersey-kysten er nevnt nedenfor:

	Fødested	Periode	Tilhold USA
Johannes Ommundsen	Bjørnholmen	-1912	Barnegat City
Olaf Jørgensen	Indre Tronderøy	1909-1918	"
Johan "	"	1915-1933	"
Jonas "	"	1921-1931	"
Aksel "	"	1923-1932	"
Arnfinn " (alle brødre)	"	1928-1934	"
David Hansen	Ytre Tronderøy	1915-	"
Håkon " (bror)	"		"
Nils Severin Nilsen	Hellenes	1916-1917	"
Thorvald Isefjær	Isefjær		Beach Haven
Karl Isefjær (bror)	"		"
Tønnes Isefjær	"		"
Kristen Isefjær	"		"
Johan Clausen	Ytre Årsnes		"
Henry Simonsen	Ørsland	1927-1974	"
Gunnar Simonsen (bror)	"	1929-1935	Ship Bottom

Johannes Ommundsen drev paunefiske ved Barnegat. Han druknet da båten han var i ble fylt av en brottsjø idet de passerte et grunnrev på vei til havn etter dagens økt.

Johan, Jonas og Arnfinn Jørgensen gikk rundt 1930 over til å fiske sea-bass med store spileteiner. Noen få år senere flyttet de hjem til Norge, og hadde da solgt båt og redskap til Henry Simonsen som da begynte å drive teinefiske ut fra Beach Haven Inlet ved sydenden av øya sammen med Kristen Isefjær. Kristen flyttet senere nordover til New Bedford innenfor Cape Cod. I perioder var han mannskap med Karl Rebervik på hans scallops-tråler. Henry gikk etterpå tilbake til paunefisket i Beach Haven området, men i 1950-årene satset han på spileteinene etter sea-bass igjen sammen med en svenske. De drev da ut fra Barnegat Light og hadde opptil 630 teiner. Disse ble satt i lenker på 30 teiner med 12-15 favner mellom hver - tilsvarende det dyp de ble satt på - og et anker i hver ende av lenken. Det ble ikke brukt agn i teinene. Fisken søkte inn i dem som et gjemmested på den ellers åpne sandbunnen. Til dette fisket ble det brukt en flatbunnet sjarklignende båt med en liten hytte forut. Henry og kona reiste først hjem til gamlelandet i 1974, og bosatte seg da i Søgne på konas hjemtrakter.

"Svensken" og Henry Simonsen
med spileteinene

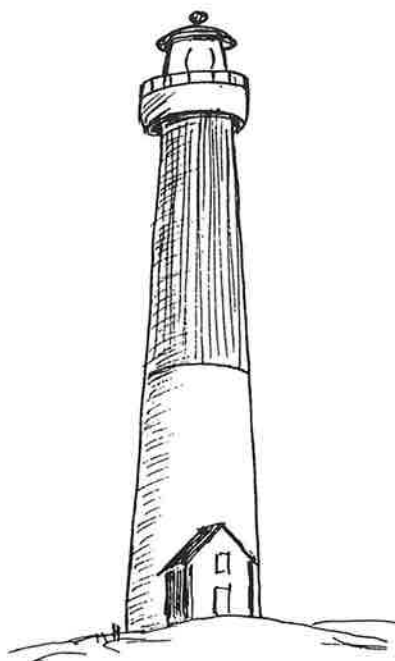

- og båten de brukte
til dette fisket

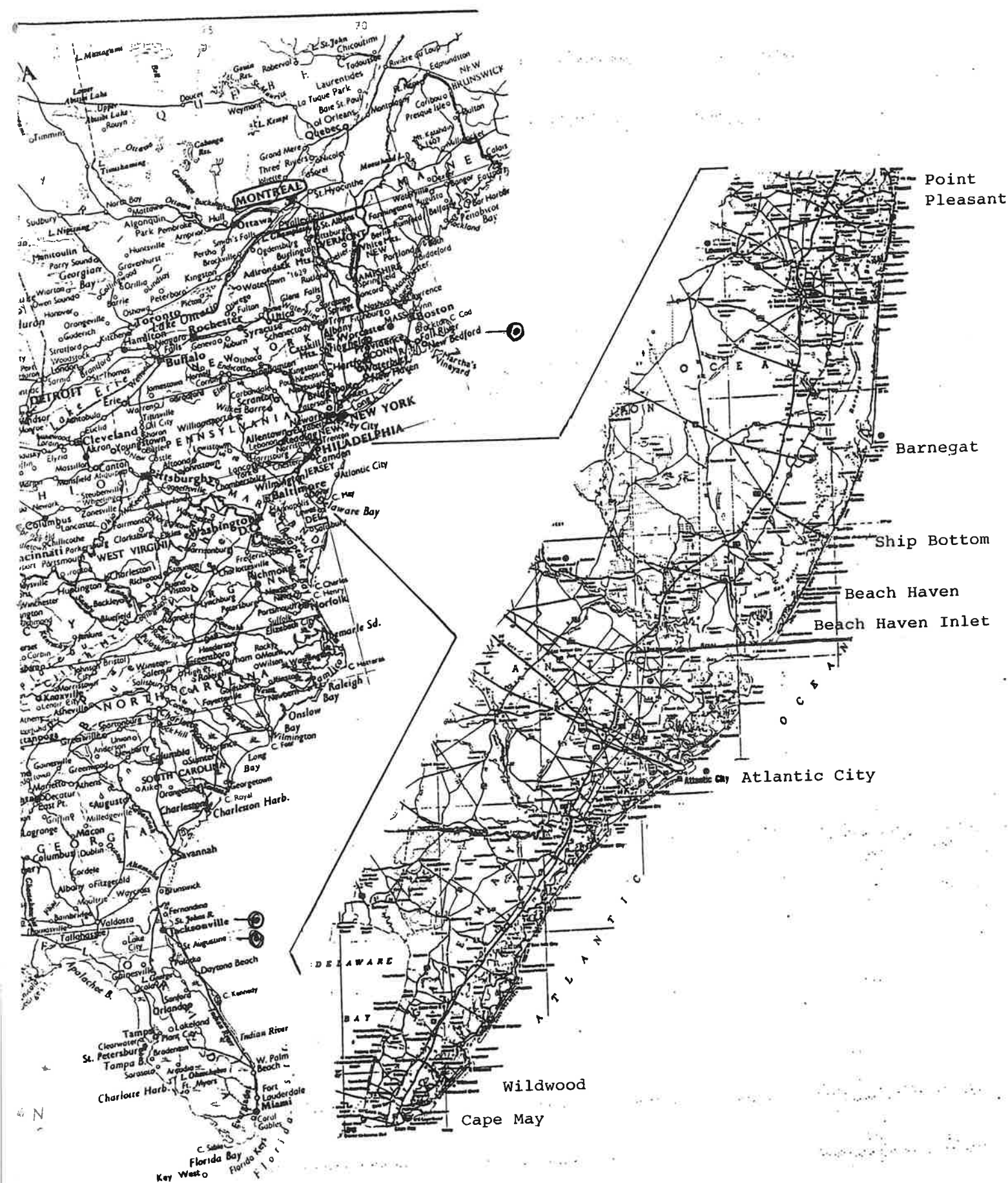
Brødrene David og Håkon Hansen fra Ytre Tronderøy var av dem som ble boende "over there". David stiftet familie og gikk etterhvert over til å tråle fisk med en større båt lenger ut fra kysten. Håkon forble utgift. Han led en trist skjebne da han omkom ved en brann i huset sitt i Barnegat Light.

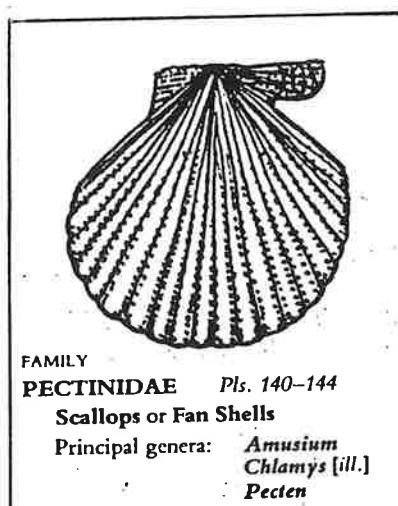
I likhet med David Hansen drev også Jakob Christiansen fra Bjørnholmen, trålfiske utenfor kysten med egen båt. Han var bosatt i Brooklyn, N.Y. og flyttet hjem til Norge i 1923.

Karl Isefjær (bror av Anders I.) hadde sammen med Tønnes Bøen fra Tveit eierinteresse i et paune-company som ble kalt Crest Fisheries. Senere drev de et fiskeutsalg oppe på beachen. Det arbeidskrevende paune-fisket ble etter hvert så godt som avviklet, og varene måtte da skaffes fra trålefangstene som kom inn til fiskehavnene i Atlantic City eller Point Pleasant.

Barnegat Lighthouse

Scallops

På sandbunnen utenfor østkysten av USA fins kamskjellmuslingen i flere varianter og i såpass rike forekomster at den blir utnyttet kommersielt. Det er selve lukkemuskelen i skjellet som er ettertraktet restaurantmat både i USA, på kontinentet og ikke minst i Japan. Skallet kan variere i farge fra hvitt til sterkt rosa, og mens noen skjell har tydelige bølger som stråler ut fra hengsleddet, er andre nesten slette. Størrelsen varierer, enkelte eksemplarer kan bli opp mot 15 cm i diameter. Små og unge individer er gjerne festet til småstein o.l. på bunnen, mens de utvokste skjellene ligger mer fritt og har evne til å forflytte seg ved å åpne seg og så lukke seg igjen hurtig slik at en vannstråle skyver dyret bakover. Varierende strømforhold kan ha betydning for hvor forekomstene konsentreres til visse tider - og det er en utbredt oppfatning blant fiskerne at vrak på sjøbunnen skal ha en viss tiltrekning på muslingene...

Fangstredskapet er som en liten trål der det i forkant er påmontert en 8 fot bred stålramme som er opphengt i stag slik at den holder seg i riktig stilling mot bunnen. Bak denne rammen henger trålposen som i underkant består av jernløgger for å tåle slitasjen mot bunnen, mens overdelen er et solid nett. Scallops-trålerne trakk to slike redskap samtidig. Trålwirene løp fra en bom som ble rigget ut fra hver side for å unngå sammenheking.

Karl Karlsen Rebervik (Ribe) drev med slikt fiske fra han emigrerte ca. 1927, først som mannskap og siden med eget fartøy helt til pensjonsalderen i 1970-årene. De siste årene leide han ut sitt siste fartøy "Maridor" før båten ble solgt. Som medhjelpere hadde han opp gjennom årene med seg flere norske, deriblant også noen "Høvdinger".

Broren Arthur Ribe reiste over og var med ham i 1 1/2 år fra 1958-59. Coward Arntzen Ramsøy (bror til Georg A.) og Kristen Isefjær (bror til Olav I.) hadde begge tilhold i New Bedford innenfor Cape Cod og var med Karl Rebervik som mannskap i mange år. Karl hadde selv bopel i Glen Cove på Long Island, New York, men båten hadde han som regel stasjonert i Point Pleasant på New Jersey-kysten et stykke syd for New York, når de ikke var ute på feltet. Også Trygve Hæstad - oppvokst på Sævik, bror av Øyvind - deltok i scallopfiske som maskinist etter andre verdenskrig. Han var født i USA, og reiste tilbake som 16-17-åring, først som Yacht-mannskap - i 1939 var han på hvalfangst i Sydishavet. Da krigen kom reiste han tilbake til USA, ble innrullert som smed i general Pattons arme og deltok i invasjonen i Europa på slutten av krigen.

På Karl Reberviks fartøy var det lagt opp til 11 manns besetning - en kokk og to skift a 5 mann som skulle håndtere redskap, fangst og navigering i seks timers vakter. Fiskeområdet var langs hele kysten fra Cape Cod i nord til Norfolk, Virginia i syd.

Trålen ble vanligvis satt på 25-30 favners dyp. Ofte var dette så langt ut fra kysten at det ikke var mulig å skimte land. Når redskapen var satt i sjøen, ble det lagt ut en bøye. Det ble så holdt strak kurs i en halv time før båten ble snudd tilbake mot bøyen igjen der trålen ble tatt opp. Dersom fangsten var tilfredsstillende, ble det så gjort flere nye hal i samme området før det ble forhålt til nytt fangstfelt. Fiskerne satte i gang med å åpne muslingene straks de kom på dekk for å skjære ut lukkemuskelen som på kamskjellet er ganske stor og kraftig. Resten av skjellet ble straks dumpet over rekka. Den hvite muskelen ble samlet i små tøysekker a ca. 5 kilo og lagt på is i lasterommet.

Hvert tokt kunne vare i opptil 7 døgn. Båtene måtte derfor sørge for å få skriftlig utklarerering når de forlot havn for å kunne forevise denne når fangsten skulle leveres innen tidsfristen. Fisket var også underlagt andre reguleringsbestemmelser og kvoteordninger. Selv om scallops er en kostbar rett på restaurantene, var ikke alltid prisene til fisker særlig innbringende, og i en periode det var rike hummerforekomster på østkysten gikk noen scallopfiskere over til fangst av hummer med trål!

*****

Hovedinformanter:

- Florida/Cape May - Ingrid Jarvis
- Okhotske Hav - Roald og Arvid Nilsen
- Paunefiske N.J. - Jonas Jørgensen/Henry Simonsen
- Scallops - Arthur Ribe

Innsamling av opplysninger og tekst: Øystein Nilssen